

Redacția: Brașov, piața mare nr. 22
București: Șosea Unirii nr. 22
Societate de tipografie an. nr. 1
Mănușile pe care se re-
trimite!

Biroul de administrație:
Brașov, piața mare nr. 22
Inserate mai primite în Viena
la adresa: Mess. Haasenstein & Wiegler
(H. Haas), nr. 1, Schick, Alois
Horn & Co., nr. 1, Oppel, J. Don-
berger în Buapsta: A. V. Gold-
berger An on Mess. Eckstein Bernat:
în Frankfurt: G. L. Dambö; în Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserațiilor: o serie
garantată pe o săptămână 5 or.
și 80 or. Ambra pentru o pu-
blicare. Publici și mai dese
supra tarife și învoiașă.
Reclame pe pagina III-a o
sereă 10 or. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(NUMĂR DE DUMINECĂ 2)

„Gazeta” este în fiecare zi.
Abonamente pentru Anul: Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe se- luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe se-
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din a-
ră și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrație, piața mare
nr. 22, etagiul I.: pe un an
10 fl., pe se- luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu ducul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
se- luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 or. v. a. sau
16 bani.
Atât abonamentele cât și
inserațiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 10.—Anul LIV.

Brașov, Duminecă 13 (25) Ianuarie

1891.

Adunarea alegătorilor români din comitatul Brașovului, ținută în 11 (23) Ianuarie în cestiunea asilurilor de copii.

Intrunirea noastră de Vineri a
fost una din cele mai frumoase
și mai uimătoare intruniri ce s-au
vădit în Brașov. Alegătorii
noștri s-au întâlnit la apelul
comitetului în număr așa de mare
incât nu mai încăpeau în sala
dela otelul Nr. 1.

La masa prezidențială au ocu-
pat loc după orele 11 D-lă pre-
ședinte Dr. A. Mureșianu, împreună
cu membri biroului, d. Dr. G. Ba-
ulescu v.-președ. și d-lă G. B. Popp,
secret. La masa de alături s'a a-
șezat căpitanul orașenesc Fr.
Hiemesch ca reprezentant al po-
liției. La masa diariștilor luară
loc d-lă G. Adamescu, raportor
al diarului „România” din Bu-
curești și raportorii foilor de
dincă, „Tribuna” ș. a.

La orele 11 $\frac{1}{2}$ se deschise ședința.

Președintele, Dr. A. Mureșianu,
deschide adunarea printr'un discurs
cam de următorul cuprins: Onorată
adunare, domnilor alegători! Comitetul
D-Vostră, pătuns de greutatea situa-
țiunii și a timpului, ce-l străbate po-
porul român, a hotărât să vă cheme
aici la această intrunire pentru ca să
sfătuim cu toții în unire și bună înțe-
gere ce trebuie să facem față cu cele
ce ni-se pregătesc ărași tocmai acum din
partea adversarilor noștri, să ne sfă-
tuim și să facem să se audă glasul
nostru, pentru ca nu cumva urmașii
noștri să dăcă despre noi, că atunci, când
s'a ridicat o mare primejdie asupra
națiunii, fiii ei au fost nepăsători și n-au
făcut să răsună glasul lor ca să-l
audă țera, tronul și Europa întregă, și
să știe că ei vor să trăiască aici în
patria lor străvechiă ca popor liber.
(Viue aprobări.)

Nu cred să se afle vre-unul între
D-vostre, care să nu știe ce ni-se pre-
gătesc prin proiectul de lege pentru

kisdedovuri. „Kisdedovo” este o numire
străină, dăr și scopul ce se urmărește
prin el este străin, căci e vorba de a
ne înstrăina dela sinul mamelor noastre,
de a ne face să nu mai fim ce am
fost pe acest pământ, cu 1000 de ani
încă înainte de venirea acelor, cari
astăzi ne vin cu această instituție.

Ideia, ce a dat naștere instituției
asilurilor și grădinilor de copii froe-
beliane în statele culte ale Europei, este
o idee frumoasă, umanitară, dăr această
instituție trebuie să fie pusă pe te-
meiul dezvoltării firești a omului, a fa-
miliei și a poporului.

Cum se va pute ajuta poporului
prin aceste asiluri, decât într'ensele se
va da copilului o îngrijire, care nu se
potrivește nici de cum cu firea lui, când
acolo i-se va vorbi într'o limbă străină,
i-se vor cânta cântece străine și îl
vor învăța rugăciuni străine.

Unde este aici umanitatea? Dăr,
dăr adversarii noștri, înființarea de
kisdedovuri o pretinde interesul statu-
lui. Vedeți dăr, că aici premerge „in-
teresul statului” și umanitatea rămâne
pe jos.

Care este acest „interes al stu-
tului?”

Adversarii noștri dăr: noi suntem
statul, pentru că noi avem în mână
totul: guvernul, legislațiunea și adminis-
trațiunea, interesul nostru este dăr și
interesul statului, de aceea trebuie să
ne folosim de putere spre a face ca
tote în stat să fie unguresci și să meargă
numai unguresce! Așa dăr adversarii
noștri dela putere.

Se poate ca acesta să fie interesul
lor, dăr nu este și interesul nostru și
nici interesul statului, căci ori ce ar
dăcă densii, poporele, cari nu vorbesc
limba maghiară, sunt și vor rămâne
în majoritate precumpnitore în acest
stat și ori cât ar striga ei, că el este
„național maghiar”, nu le vor pute
olinti din loc (aprobări viue).

Vă aduceți aminte, că acum 8 ani
am fost ărași adunați aici, pentru alt
proiect de lege, care avea de scop
introducerea limbii maghiare în școlile
medii. Atunci adunarea noastră și-a es-

primat temerile sale pentru viitor și
a protestat.

Acel proiect a devenit de mult
lege, ăcum vedem din nenorocire,
că temerile, ce-am exprimat atunci,
au fost chiar întrecute de cele ce s-au
petrecut în anii din urmă. (Așa e!) Vă
amintesc numai afacerea gimnasiului
din Beiuș. Acest gimnasiu, fondat cu
bani românesci acum 50 de ani, a că-
zut victimă tendințelor despotice de
maghiarizare. I s'a pretins să se renege
ființa, căci de vreme ce se introduce în
el limba maghiară, ca limbă de pro-
punere, nu mai poate fi românesc. (Ade-
vărat, drept e!)

În 1879, când cu proiectul de lege
pentru introducerea limbii maghiare ca
studiu obligatoriu în școlile populare,
n'am ținut adunări, pentru că atunci
ne-am fost grupat în jurul archie-
reilor noștri, cari atunci n'au tăcut,
cum cu durere trebuie să constatăm,
că tac astăzi, ci au apărât cu energie
interesele națiunii și ale bisericii. (A-
probări.)

Spre a constata experiențele, ce
le-am făcut și cu legea dela 1879,
n'am decât să mă provoc la cea mai
mare parte dintre D-vostre, cari sunteți
dela sate, să spuneți înși-vă cât de
chinuți sunteți a învățatorii noștri cu
limba ungurescă și cum trăiesc ai noștri
totu cu frică, că aici mână inspectorul
unguresc le va închide școla. (Așa
este!)

Dăr, D-lor, prin aceea, că adver-
sarii noștri ne-au luat pozițiunile la
1879 și la 1883, cutezarea lor a cres-
cut, în proporție au crescut și prigo-
nirile în contra noastră, cari au culminat
în timpul din urmă în atentatul con-
tra gimnasiilor noastre și în procesele
intentele diarelor române.

Am fost trași în judecată, ne-au
condamnat la închisoare, pentru că am
apărât cauza dreaptă a poporului ro-
mân, și astfel ne-am lovit în capete
cu nișințele despotice ale adversarilor
noștri. Proiectul de lege pentru Ki-
sdedovuri s'a plămuit în această epocă
de prigonire, el a pus vărul tuturor
măsurilor de maghiarizare. (Aprobări.)

Voesc să silesc pe părinți ași
trimit copii în asiluri, pentru ca acolo
să fie maghiarizați. Statul vrea să ocu-
pe cu comunele și cu confesiunile numai
ca să potă înființa cât mai multe asi-
luri cu limba maghiară.

Prin această siluire nu se atacă nu-
mai dreptul nostru de a ne dezvolta în
limba noastră maternă, care este garan-
tată întru câțva și în legile dela 1868,
dăr ni-se atacă chiar și libertatea nos-
tră personală, ca părinți, smulgându
dela sinul mamei pe copil, pentru a-l
da pe mâna îngrijitorilor unguresci.
(Așa e! Așa e!)

Primejdia este foarte mare, de aceea
comitetul v'a chemat la această adunare
pentru ca să vă ridicați glasul pentru
drepturile sfinte ale poporului. E vorba
de dreptul nostru ca părinți, cel mai
sfânt drept al omului, ce voiesc a
ni-l căca în picioare; trebuie să ne pro-
nunțăm, ca să știe lumea, că aici este
un popor român conșc de dreptu-
rile sale, care trăiesc și vrea să tră-
iască.

În numele libertății al religiozității
atacate, în numele dezvoltării libere mo-
rale și intelectuale a copiilor și în nu-
mele naționalismului românesc, vă rog
să luați o hotărâre vrednică de D-vostre
(Aplause prelungite.)

Declară adunarea de deschisă.

După ce se întregi biroul în-
vitându-se d-lă avocat Dr. Dem.
Fopă a ocupa locul vacant de
al doilea secretar și după ce se
desemnară ca verificatori ai pro-
cesului verbal domni George
Popa, Iuon Stinghe și George Puiu,
președintele a dat cuvântul d-lui
avocat I. Lengeru.

D-lă I. Lengeru: Onorată adunare!
Este usă în viața constituțională, ca cei
interesați să se întrunesc și să ia ho-
tărâri în cestiuni vitale. Așa și noi ne
întrunim, când vedem, că o vijeliă ne
amenință, pe care doi sau trei înși nu
o pot delătura. De aceea am conchi-
mat și noi adunarea de astăzi.

De când există constituționalismul
aici, luptele noastre nu au avut alt
scop, decât apărarea existenței și a

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

AURŪ.

de Tolstoy.

Odinoră nu departe de Ierusalim
trăiau doi frați. Pe cel mai bătrân îl
chiamă Afanasie, ă pe cel mai tiner
Ioan. Ei locuiau pe un del de lângă
oraș și se hrăneau cu ceea ce le dădeau
omenii. Viața și-o petreceau frații cu
munca; nu pentru sine, pentru s'era
muncea ei. Ei se duceau la omeni,
cari suspinau sub povora muncii lor,
la bolnavi, la orfan și la văduve, pen-
tru aceștia muncea și se duceau dela
ei, fără să ia plată. Astfel petreceau
frații totă săptămâna despărțiți unul
de altul și numai Sâmbăta seara se în-
tâlniau în locuința lor, erau totă Du-
mineca împreună, se rugau și își petre-
ceau. Și ângerul Domnului se scobori
la ei și-i binecuvânta. Lunea ă se
despărteau, mergându fiă-care la lucrul
său. Așa trăiră frații mulți ani și n'otă
săptămâna venia ângerul la ei și-i bine-
cuvânta.

Intr'o Luni, mergându ărași la lucru,
unul într'o parte, celălalt într'alta, lui
Afanasie îi cădu greu să se despartă de
fratele său iubit, de aceea stătu în loc
și privi îndărăt. Ioan încă stătu în
loc și își puse mâna la ochi și se uită cu
luare aminte într'un loc; după aceea
merse mai aproape, sări însă deodată în
sus ca mușcat de șerpe și alergă ca
nebun spre dealul vecin. Afanasie
se miră foarte și se duse la locul acela,
ca să vedă de ce s'a spăriat fratele său
așa de tare. Cum se apropiă vede, că
scilipsece ceva la sora; ajungându la lo-
cul unde scilipea vede, pe ărbă o gră-
madă de aur, care se părea că a fost
vărsat acolo.

De ce s'o fi putut el spăria, și de
ce-o fi fugit, gândi Afanasie. Aurul
n'are păcat. În om este păcatul. Cu
aur poți face rău, dăr cu aur poți face
și bine, — câți orfan și câte văduve
poți hrăni cu aurul acesta, câți golani
poți îmbrăca, pe câți lipsiți și bolnavi
poți ajuta! Adevărat, că noi și acum
ajutam omenilor, dăr ajutorul nostru
este mic, cum sunt și puterile noastre,

cu aurul acesta însă putem fi mai folo-
sitori omenilor.

Afanasie voia să spună toate acestea
fratelui său, Ioan însă era foarte departe,
incât nu-l mai putea auzi, pe celălalt
dél se vedea numai cât un gândăcel.

Și Afanasie își desbrăcă mantaua, puse
în ea aur, cât era în stare să ducă,
ilă luă în spate și-l duse în oraș; aici
intră într'o crismă, încredință birtașului
aurul și se duse să aducă și pe cela-
lalt. După ce adunase totă comora,
cumpără dela neguțator locuri pentru
clădit, cumpără petri și lemne de clă-
dit, luă lucrători și zidi trei case: un
asil pentru văduve și orfan, o casă
pentru neputincioși și un asil pentru
călătorii la locurile sfinte și pentru cer-
șitori. Și a găsit trei bătrâni evlavioși;
unui îi încredință îngrijireaasilului pentru
văduve și orfan, altuia casa pentru ne-
putincioși, ă celui de al treilea cela-
lalt asil. Trei mii de galbeni îi mai
rămăseseră încă, din aceștia a dat fi-
căru bătrân câte o mii ca să ajute
pe cei lipsiți. Cele trei case se umplură
în curând cu omeni, cari laudau pe Afa-

nasie pentru toate ce a făcut. El așa
de tare s'a bucurat de acesta, incât
ar fi dorit ca mai mult să nu părăsesc
orașul. Fiindcă iubia însă pe fratele
său, își luă rămasă bun dela oraș. Nici
măcar un galben nu și-a oprit pen-
tru el, în aceleași haine vechi, cu
cari venise, a și părăsit orașul.

Când se apropiă de deal, își dăse:
fratele meu nu și-a tras bine s'ema, că
s'a întors și a fugit de aur — n'am
făcut eu mai bine?

Pe când își gândea acestea, ă se
odată vede stând în drum pe ânge-
rul, care îl binecuvântase pe el și pe
fratele său, și care acum se uita mânios
la el. Afanasie incremeni și întrebă
numai: „Pentru ce D'omne?”

Și ângerul dăse:

„Du-te de aici, tu nu ești vrednic
să trăiesc cu fratele tău. Și numai să-
ritura ce o făcu fratele tău, când o luă
la fugă, plătesc mai mult, decât toate
faptele ce le-ai săvârșit tu cu aurul.”

Afanasie încep să spună la câți
s'era și călătorii le-a dat el de mân-
care, câți orfan a săturat.

libertății noastre naționale. (Așa este!) Am arătat, că noi voim a exista ca factori în această țară; prin prog amul nostru național, nu am cerut decât autonomia Ardélului, ceea ce nu înseamnă, că voim să știrbim întregitatea statului, ci că astfel interesele noastre ar fi mai bine asigurate decât Ardélul s'ar administra de sine. Noi cerem ca Românul la judecată să fie românesc judecat, că funcționarii decât și nu sunt toți Români, dér cel puțin să știe românesc, să cunoscă datinile poporului român; biserica și școala noastră să fie autonome, căci aceste două sunt singurele noastre isvóre pentru hrana culturală. Deci dér, după cum vedeți D-lor, nimic d'umbră nu conține programul nostru (Așa e!)

Se nasce acum întrebarea, decât suntem îndreptățiți a cere dreptul de existență națională de când suntem noi veniți în această țară, de pe la anul 100 după Christos, ce am făcut noi de atunci și până astăzi? Decât nu avem altă merit, cel puțin avem meritul, că cu pepturile strămoșilor noștri am respins nenumăratele năvăliri ale popórelor barbare, cari au cutreerat această țară (vii aprobări). De pe la anul o mie, încóce când au venit Ungurii în această țară, noi împreună cu ei am apărât țera, căci decât singur Ungurii ar fi făcut această, apoi de mult ar fi fost nimic. Ce facem azi? Apoi fost'a vre-o bătălie, unde se nu se fi distins un regiment românesc? până și la luptele din urmă în Bosnia și Herțegovina, numai Românul cu opincile lui a știut să se urce pe acei munți și să învingă pe dușmanul (Aplause). Deci dér, după cum vedeți, avem totu dreptul să pretindem ca să fim factori egali îndreptățiți în această țară. Și aici este greutatea. Ungurii sunt de părere, că țera este a lor, și voesc ca și sângele nostru să ni-lă prefacem și să ne facem Maghiari. Dăm totu, *nemul însé nu ni-lă dăm odată cu capul* (vii aprobări).

Cu tóte că avem îndreptățiri legale, nu ni-se face dreptate, nici măcar ce este scris în lege nu se respectă. Legea naționalităților dela 1868 dice în privința justiției, că făcarea cetățenii în limba lui are să-și caute dreptul, și decât această dispozițiune este în lege, vé întreb, mai există undeva azi un judecător măcar, care să ia un protocol în limba română? ați auzit ca vre-un procuror, chiar când acusatul este amenințat cu pedepsă de mórte, să-și facă propunerile sale înainte judecării în limba română a acusatului? — Așa și în administrațiune, totu se face în limba maghiară, și bietul țeran este nevoit să-și lase lucrul lui să mergică la avocat și să-și plătescă ca să-lă deslușescă. (Aprobări.)

După cum vedeți, nu numai că cei dela putere calcă legea, dér fiind-o facem cererea ca să respecte legea, ei dicu, că suntem dușmanii statului, suntem dacoromâniști și iridentisti. Ei merg mai departe, ne insultă numindu-ne *Olahi*, nu ne dicu Români, de sigur pentru ca să ne séménăm cu Românii din alte state. Noi însé Români am fost, Români suntem și Români vom rămâne, ér insultele, ce ei ne adresază, le vom desprețui. (Așa este!)

Ideia principală, scopul nostru este a ne apăra naționalitatea noastră. În legea dela 1868 se mai dice, că făcarea naționalitate are dreptul să se cultive în limba propriă până la studiile universitare și că în acele părți, unde Românii locuesc compact, statul e chiar dator să le facă școli. Tóte acestea însé sunt numai pe hârtie, nimic nu ni-se face. Las, că și prin legea dela 1879 suntem neîndreptățiți, prin introducerea studiului limbei maghiare în școlile noastre populare. Partea cea mai mare dintre Români, țeranii, nu facu după cum scim decât numai puține studii. Ei bine, două din trei părți din acestu scurtu timp, câtă este țeranul la școală, îl perde ou învățarea limbei maghiare. Vé întreb pe DV. ce nevoi are țeranul dela Mândra (țera Oltului) de limba maghiară, unde nu este nici un picior de străin. Țeranul acesta este împedat în desvoltarea minții sale prin întrebunțarea limbei maghiare, de care nu are nici o trebuință în viață.

Am crezut, că vor ajunge calcările de lege de până acum. Dér nu! Acum voesc să ne maghiarizeze și copii cei mici dela 3—6 ani, ba fanatismul lor tinde până a ne maghiariza chiar din pântecel mamei noastre (Sensațiune)

Maghiarisarea este scopul proiectului de lege pentru Asilurile de copii. Prin el se impune cu sila comunelor să înființeze asiluri de copii. Statul prin această răpesc pe copil din brațele mamei sale, atacă cele mai sante drepturi familiare.

Scopul acestor asiluri, se dice în proiect, este împunerea mortalității. Dér ce va putea face o comună rurală? Va închiria o casă, cum se găsesc pe la sate, și se vor băga, după cum se spune în lege, până la 80 de copii într'o cameră, cari vor fi îngrijiti de o singură îngrijitoare având la casă de lipsă încă o servitoare ca ajutore. Este óre această apărarea sănătății?

Legea merge apoi mai departe, prin ea se opresce desvoltarea sentimentului religios, căci copiii trebuie să cânte în limba maghiară, rugăciuni interconfesionale luterane, calvine ș. a. póte chiar jidovesc. Biserica noastră însé nu cunosc altă limbă, decât numai pe cea

românescă, căci este biserica națională. (Așa este!)

Decât vom vé în vedere însé dispozițiunile proiectului de lege în privința învățării limbei maghiare din partea copiilor, cari în frageda etate nu-și cunosc încă nici limba mamei lor; decât vom considera acele dispoziții după cari îngrijitorii și la asilurile de copii confesionale vor trebui să depună esamenele în limba maghiară și vor sta în privința acesta sub aspră controlă; în fine decât privim la acele măsuri, prin cari se face posibilu unu amestec direct al guvernului în casuri când asilurile se vor sprijini și din banii statului, atunci nu ne mai putem îndoi nici o clipă, că scopul acestor asiluri nu este decât maghiarisarea cu ori ce preț.

Să fim cu curagiu în lupta noastră pentru dreptate. Noi nu voim să luăm viața nimănui, dér nu vom lăsa pe nimănui să ni-o ia pe a noastră. Să fim mândri de noi, să vedă lumea, că naționalitatea noastră nu ni-se póte răpi, căci mai bine murim, decât să o dăm. (Aplause prelungite.)

După această d-lă Lengeru propune următoarea:

Resoluțiune.

Având în vedere, că proiectul de lege pentru Asilurile de copii (Kisedovuri) impune cu sila frecventarea asilurilor de către copiii dela 3—6 ani, ér prin acesta statul trece peste cercul său de îndreptățire, atacând cele mai fi-resci și cele mai sante drepturi ale părinților asupra copiilor lor, și prin despărțirea cu sila a copiilor de părinți împedă desvoltarea iubirei fireci și jignesc consolidarea vieții familiare, care este baza societății și a statului;

Având în vedere, că prin frecventarea forțată a asilurilor, acestea devin prea impopulate și prin urmare adevărate cuiburi de nesalubritate pentru fragedii copii și că astfel scopul pretextat de a reduce mortalitatea între copii, nu numai nu se ajunge, ci mortalitatea se sporesce;

Având în vedere, că prin dispozițiunile proiectului din cestiune confesiunea copiilor e desconsiderată, punându-se asilurile pe basă inter-confesională și că prin acesta creșterea religioasă — atât de necesară — devine în viitoru problematică;

Având în vedere, că prin numitul proiect de lege se dispune introducerea instrucțiunii în limba maghiară și pentru copiii nemaghiari și că aceștia, fiind împo-

vărați cu învățarea unei limbi străine, în cea mai fragedă vârstă sunt împedcați de a-și învăța limba lor maternă și prinținsa a-și forma în modu exactu primele noțiuni și concepte, astfelu că ei, față cu copiii maghiari, cari n-au să se lupte cu aceeași greutate în privința desvoltării lor intelectuale, rămân totdeuna înderțiți;

Având în vedere, că scopul evident și mărturisit al proiectului de lege este maghiarisarea silită a majorității de către minoritatea locuitorilor statului, și că prin această siluire se jignesc pacea și liniștea între cetățenii statului;

În fine având în vedere, că prin tóte aceste măsuri numitul proiect de lege atacă de a dreptu, atât existența noastră națională, cât și libertatea noastră individuală și că astfel stă în cel mai cumplitu contrastu chiar și cu legile fundamentale ale statului ungaru dela 1868, dér mai vârtos cuideile de libertate, umanitate și de civilizațiune ale vécului presentu:

Adunarea generală a alegătorilor români din comitatul Brașovului protestează sərbătorește în contra proiectului de lege pentru asilurile de copii.

D-lă Iosif Comanescu, preot în Codlea, făcu o reprimire asupra desvoltării situațiunii noastre politice dela 1848 încóce și până azi. Atunci, dise elu, poporul român gemea în lanțurile jobăgiei materiale, ér astăzi gemea în lanțurile jobăgiei spirituale. Se provóca apoi la legile din 1879 și 1883, prin cari s'a restrinsu dreptul și cercul de acțiune al preoțimei, se provóca la tendințele privitoare la introducerea căsătoriei civile și la purtarea matriculelor, arată atacurile continue îndreptate în contra bisericei și a preoțimei, tindend a paralisa acțiunea acestora și a scóte pe credincioșii de sub influința ei morală și binefăcătoare, ér în fine se întorse la cele ce se petrecu astăzi în dieta ungurescă. Astăzi, dise părintele Comanescu, voesc să ne răpescă limba, voesc să pună în mâinile copiilor noștri pumnalul cu care ei să-și ucidă părinții, să ucidă națiunea, din care facu parte! Protestăm! Propune în fine, ca să se primescă proiectul de conclusu cu unanimitate.

Aprobări generale și urări de „să trăiescă” însoțită această vorbire.

Președintele întrebă adunarea decât primesce rezoluțiunea propusă. La această provocare tótă

Er ángerul îi răspuse:

„Același diavol, care a vrsat aurul ca să te înșele, te-a învățat și vorbele aceste.”

Pe Afanasie îl muștră conștiința și el înțelese, că faptele lui nu le-a făcut spre lauda lui Dumnezeu, plânse și îi părú rău.

Atunci ángerul se dete în lături lăsând liberu drumul, pe care sta Ioan, așteptând pe fratele său.

Din clipita acesta, pe Afanasie nu l'a mai putut înșela diavolul, care vrsase aurul; el recunoscú, că nu prin aur ci numai prin muncă póte servi omul lui Dumnezeu și ómenilor.

Și frații trăiră laolaltă ca mai înainte. de M.

Bucuriile copiilor.

Noi cu toții am fost odată copii mici. Și pe noi ne-a desmerdat odată iubita noastră mamă, ne-a ținut în brațe, strângendu-ne cu căldură la sinul ei, la „dulcele sinu al mamei”, în carele am odihnit mai întâi, când pentru prima-dată am văditu lu-

mina acestei lumi; la acelu sinu multu iubit, unde ni-se cântau cântece de leagăn, cari între zimbete și risete de bucurie și fericire ne adormiau unu somn dulce, unu somn ángeresc.... De multe-ori mama ori tata, striviți de grijile acestei vieți, își aflau mângăere și își alinau suferințele, ținendu-ne în brațe și privindu-ne zimbetele dulci și nevinovate....

De multe-ori apoi mai târziu ne-a făcutu mama ori tata surprinderi cu lucruri de mâncare și cu jucării copilăresci, ba une-ori și cu câte o haină nouă, mai alesu pe sərbători, cari tóte ne făceau o deosebită bucurie și plăcere, ni-se părea, că am câștigat unu „ornu de țară”, séu „o parte de lume”, cum se dice.

Și care dintre noi nu-și aduce aminte și acum cu bucurie și chiar cu venerațiune de acele timpuri fericite, de etatea nevinovăției, când nu cunoscăm mânia și réutatea, ura ori invidia, pisma și clevețirea; când nu sciam face deosebire între prietinu și dușmanu; când pe toți ómenii îi privim de „semenii” noștri, de fii ai unuia și acelu-

iași Părinte, si Tatălui din ceru! de acea etate neprihănită, când suntem mai aproape de ángerii ceresci, după cum a dis'o însuși Mântuitorul lumii prin cuvintele: „De nu vé veți face ca pruncii aceștia, nu véți intra în împărăția lui Dumnezeu!”....

Dicu, care dintre noi n'ar dori acele timpuri de aur, când eram departe de „grija cea lumescă”, de lăcasurile și învâlmășelile lumii acesteia?!... O, voi timpuri fericite, ce curând ați sburat de pe plaurile vieții noastre, și lăsându-ne imbrănciți sub grijă, n'o să vé mai întorčet nici-odată!... Da, așa este. Timpurile fericite au sburat, di-lele albe ne-au părăsit, dér noi am rămasu cu povara anilor în spate.

*

Atinse acestea și numai în generalu, cine nu va vedé însemnătatea jucăriilor și „bucuriilor” copilăresci?!...

Cine nu se va bucura și elu, vedend cum se bucură și veselescu micii copilași la privirea și primirea unor jucării ori daruri de sərbători?!

Cine nu se bucură, vedend la Pasce

pe micii copilași cu două ouș roșii în mână și credend-se cei mai fericiti din lume, așa că n'ar schimba nici cu bogățiile lui Craesus ori ale lui Jovú din vremile străbune?!...

Adevăratu mare și nedescrisă este bucuria, ce o simtu copilași la primirea unor mic daruri și jucării neînsemnate, cari însé pentru o etate mai înaintată, n'ar vé nici un preț!

O, și câtă este de înălțatoru de inimă, când micii copilași află, că acele daruri le-a adus „Sf. Nicolae”, „moș Crăciun”, ori „bunul lor ánger”! cari toți au fostu tramiși de bunul Dumnezeu, de Tatăl nostru din ceruri, carele la toți copii cei „buni” și „ascultători” le trimite de sərbători „ángerai” din ceru, cu „daruri frumoșe”!

Cine nu va vedé, cum pe această cale se înrădăcinează în ei adevăratul simtu religios și pietatea creștinescă, care mai târziu are să-i scutescă de multe rele și nefericiri din lumea acesta, numită „valea plângerilor”, provenite din lipsa simțului religios, al acelu balsam de mângăere vecnică, carele din cea mai fragedă etate trebuie în-

adunarea se ridică în picioare, primind unanimă rezoluțiunea protestului.

După votare urmî discursul de încheiere al președintelui

Președ. Dr. A. Mureșianu: Cu această fiind încheiat programul adunării de azi, dați-mi voie să vă mulțumesc din inimă sinceră românească pentru însuflețirea și atențiunea încordată cu care ați urmărit discuțiunea de azi, și pentru că v-ați înfățișat în număr așa de mare. Aceasta este o încurajare pentru lucrarea noastră în viitor și interesarea ce o dovedește pentru cauza noastră națională va contribui ca noi și frații noștri din celelalte părți ale țării să ne întărim în convingerea, că drepturile noastre se pot viola, dar nu se vor putea stinge nici odată. (Aplause.)

N'am ce mai adauge la cuvintele elocente ale vorbitorilor de azi, ci voiu aminti numai un incident din procesul ce l'am avut astăzi vîră ca diarist, înaintea curții cu jurați din Clușiu.

Șiți că am pretins atunci, să se respecte pe deplin dreptul limbei mele materne, întemeiat pe lege și să se constate dacă cei ce sunt chemați a mă judeca cunosc limba română; și știți ce răspuns am primit? Mi-s-a spus că dacă vreau să mă apăr trebuie să vorbesc ungurese. Ba procurorul a mai spus, că Ungurii voiesc să trăiască în bună înțelegere cu Românii, dar numai una pretind, ca Românii să nu se rîde de Dumneșu pentru „patriă“, ci pentru „haza“.

Același lucru îl cer și astăzi când vor să introducă limba maghiară în asiluri, ca copiii să nu se rîde de Dumneșu în limba lor maternă ci în limba maghiară, să nu scie de patriă ci numai de „haza“.

Noi nu putem avea decât numai o singură iubire de patriă. Noi ne iubim patria, cum își iubesc și Ungurii pe „haza“ ală lui. (Aplause.)

Înțelegeți fraților, atunci, când ni-se negă în estă mod pe față dreptul nostru de existență ca Români ce suntem, care este scopul adversarilor noștri și cât de multă energie trebuie să dovedim noi, pentru a rezista în contra acestui potop, ce vine asupra-ne din partea statului.

Deci ca încheiere exprimă dorința ferbinte, care sunt convins că este dorința D-văstră a tuturor: dea Dumneșu ca în strînsă legătură frățescă să urmărim aceeași țintă de a ne iubi patria noastră ca Români și de a ne ruga pentru ea în limba noastră strămoșescă acum și în vecii vecilor! (Aplause sgomotoșe și prelungite!)

Adunarea s'a încheiat la orele 1 1/2 după amăzi.

SCRILE PLELE.

Desbaterea proiectului de lege în dietă s'a început Lunea trecută și se continuă. Au vorbit toți deputații sași în contra proiectului. Deputatul Filtsch a desfășurat tendința de maghiarizare a proiectului. Ludovic Mocsary asemenea a vorbit în contra proiectului dîcînd, că printrînsul se răstornă legile dela 1868. Ceilalți deputați unguri sprijiniră proiectul, declarîndu pe față, că scopul este maghiarizarea. Acesta o dîse și secretarul de stat Berzeviczy și cu alte cuvinte și ministrul Csaky.

Cununii eterne pentru cei răposai. La 16 Ianuarie n. a răposat în Blășiu venerabila d-nă Ana Vlassa născ. Poruțu, soția D-lui canonic de acolo Eliă Vlassa, cu care a trăit în fericită căsătorie timp de 40 de ani. Pe patul suferințelor sale, răposata și-a exprimat dorința, ca la mărtea sa, în locul cununilor de pe sicriu, să se trimită prețul acelor ca adaus la fundațiunea de binefacere, întemeiată aici în amintirea iubitorilor răposai. În urma acesta, drept preț al cununilor, primim din partea întristatului soț, a D-lui canonic Eliă Vlassa, următoarele sume, pe care le-am și înaintat destinațiunei lor: din partea d-nelor: ved. Laura Boeriu n. Vlassa 7 fl., p-pesa Eleonora Solomonă n. Vlassa 7 fl., ved. Maria Vlassa n. Rusană 7 fl., și Elena Rössler n. Boeriu 5 fl. La oaltă 26 fl. v. a.

Coră nouă de plugari. Din Srediștea mică ni-se scrie: În comuna noastră d-lă învățător Vasile Jiană a înființat un nou coră de plugari, care cu ocaziunea sf. sîrbători ale Născerei Domnului pentru întăia-ora a cântat în biserică la sf. liturgie spre cea mai mare bucurie și mulțumire a popoului. Nu găsim destule cuvinte de laudă pentru sîrginiosul nostru d-nu învățător, care deși numai de 4 luni se află în comuna noastră a fost în stare să formeze cu plugarii noștri un asemenea coră, cu care după o instruire numai de șese săptămîni a scit-o duce așa departe.

Ajutore. Din partea Comunității de avere a fostului regiment confinaru româno-banatic Nr. 13 se vor împărți în anul acesta la elevi ai institutului pedagogic din Caransebeș, ai școlilor gimnasiale, reale și civile, asemenea și învățăceii aplicați la meserii și industrii, ajutore în bani. Ajutore se vor da numai la fii săraci ai împădușilor, însă diligenți și cu purtare bună. Cei-ce d o

resc să dobîndescă vre-unul din aceste ajutore sunt provocați a-și înainta cererile lor timbrate (cu timbru de 50 cr.) comitetului comunității de avere până în 15 Februarie n. c.

Invitare. Reuniunea femeilor române gr. cat. din Blășiu invită la *serata musicală*, ce se va arangia Marți în 27 (15) Ianuarie 1891 în sala de gimnastică din Blășiu la orele 7 1/2 sîra. După partea musicală urmîză petrecere cu joc în sala „Otelului național.“ Prețul intrării: de persoană 1 fl.; de familie până la trei membri 1 fl. 50 cr. Suprasolvirile se vor cuita pe cale diaristică.

Invitare. Membrii „societății brașovene pentru ajutorarea penitențiarilor“ sunt invitați la adunarea generală, ce se va ține în 25 Ianuarie orele 11 a. m. în sala „Statului“ din loc. La casă când nu s'ar aduna numărul recerut de membri, adunarea se va ține în 1 Februarie.

O nouă datorie de împlinit în anul nou.

I.
Netăgăduit, că trăim cu toții un timp foarte vitreg pentru noi. Scim și cunoscem pe deplin greutățile cu care au să lupte conducătorii noștri preoțesci și mirenesi în sus și în jos, le apreiăm pe deplin și n'am voi să le mai sporim și mărim și noi. Cu toate aceste greutăți și cu totă vitregimea timpului și împrejurărilor în care trăim și ne muncim cu toții, totuși nu putem trece cu vederea și neglige ocaziunea de-a atrage atențiunea fruntașilor noștri bisericesci și politici asupra unei întrebări, după noi foarte însemnată, dar cu totul nebagată în seamă până acum, cu privire la educațiunea femeilor noastre.

Scim, că atâtă suprema noastră instituțiune culturală, — Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura popoului român, cât și consistoriile și reuniunile femeilor române înființate după comitate (?) ba chiar din același loc și după confesiuni (??) au înscris toate pe drapelele lor înființarea și întreținerea (ajutorarea și subvenționarea) școlilor de fete din orașele provinciale ș. a. Am vă-

dit publicate apeluri pentru contribuiri, dări de sîmă despre colectele ce s'au făcut, balurile și petrecerile, ce s'au dat în folosul cutărei și cutărei școle de fete ce s'a înființat ori este a se înființa, am citit cu bucurie despre oferta nouă a Escelenței sale prea sfințitului Metropolit Vancea și apelul consistorial pentru înființarea unei școle de fete din Blășiu.

Tote aceste anunțuri, dări de sîmă, au fost și sunt pentru mine tot atâtea dovezi și simptome de progres, de tendințe spre cultură. Inse pentru mine unul toate aceste au fost și sunt încă neîndestulătoare, unilaterale și sper că voi afla sîmțimentul din partea cetitorului îndată ce voi dovedi, că ele au scăpat cu totul din vedere o parte esențială a culturai femeii noastre, care în prima linie trebuie cultivată și făcută să pătrundă în masa popoului.

În anul 1888 mi-a fost dată ocaziunea să vizitez cu deambruntul școla centrală de fete a Asociațiunei, atât organizația ei cât și a internatului ei, și am găsit programe variate cu guvernante, bone (dădace), profesori și catrede speciale pentru pian, pictură, limba franceză, italiană, englesă, etc. etc. toate conform cerințelor timpului modern, emulînd și concurendu cu cele mai bune și mai înalte școle de fete ale statului și pensionare particulare din țară și străinătate. Cercetai înse, dacă în școla acesta cea mai înaltă a noastră, în lipsă de multe școle elementare de femei, cari ar putea da un deuseu ore-care absolventelor ei și a le face apostole ale națiunei române, dacă se află la ea o catedră sistematică seu cel puțin o singură femeie, care ar avea menirea și ar fi în stare să cultive industria națională, de casă și să facă să străbată și prin regiuni unde tiparele și formele acele sunt necunoscute, și să lucreze în scop de a da direcțiune și a o cultiva conform cerințelor timpului modern, inobilitîndu porturile și a o face să străbată în masa popoului, ba chiar și în străinătate, eventual a-i crea nou deuseuri? Bine înțeles, că acesta n'am găsit-o. Cercetai mai departe printre anunțurile și dă-

fapt în inima lor cea deschisă, ferindu-i ca de foc și a nu-i lăsa să se învenineze cu veninul otrăvitor al pătimilor și vișilor omenesc.

Făcîndu daruri de sîrbători copiilor și luîndu parte la bucuriile lor, pare că ne întinerim și noi, ne aducem bine aminte de acea etate a adevăratelor bucurii și fericiri, cari în astă lume nu ne mai este dat să le gustăm a doua oră.

Etă ce dîce în această privință un prietină al copiilor, regretatul Petre Ispirescu:

„Și întîlnind odată pe d-lă V. Alecsandri, ală ce scrie stihuri dulci ca mierea, i-am dîs:

— „Pe semne că am ajuns la mîntea copilărescă, domnule, fiind că am început să scriu jocurile și jucăriile de pe când eram copil.“

— „Nu, imi răspunde D. Alecsandri, d-ta nu îmbetrînesc; d-ta întineresc prin aducerea aminte de copilărie și de jocurile din copilărie. Scrie dîră câte jocuri și jucării mai îți mînt, și tipăresce-le ca să rămîie de pomenire.“...

Întrebîndu-mă acasă și cugetîndu mi-am dîs:

„Mă, da cu noimă cuvinte mai fură și astea vorbe adînci. Veți, ce va să dîcă a avé glagore la cap“....

Dacă părinții și societatea au să dea însemnătate darurilor și jucăriilor copilăresci, apoi cu atâtă mai vîrtos trebuie să o facă această școla. Școla trebuie să țînă mare cont de acesta, căci între „dulcele sînt“ ală mamei, și între cei „patru păreți reci“ ai școlei este mare deosebire.

Și dacă școla și respective învățătorul nu va scie împrietenii pe copii cu viața de școlă, atunci cu greu se pôte dobîndi un progres de „dai Dîmne.“

Multe mijloce stau înse învățătorului la îndemînă în privința acesta, numai să scie și să voiesc a se folosi de ele. Fără de a-le face aci un registru amînnîțit, e destul a aminti numai în trecăt unele dintre acelea. Astfel sunt: jocurile copilăresci din curtea școlei,*) jocurile gimnastice, excursiunile

*) Veți cârticea: „Jocuri și jucării de copii, adunate de P. Ispirescu, Sibiu 1886.“

la câmp, culesu de flori, scaldat etc. etc. și în fine surprinderile de sîrbători: daruri, jucării etc.

În asemenea mod plăcut contribuie la bucuriile copiilor și la alipirea lor de școlă: istorioarele religio-morale instructive, predate într'un mod cât se pôte mai ușor de înțeles; cântări bisericesci și poesii naționale.

Căștigul moral și material, ce-l obține școla prin acestea, este nespust de însemnat. Copii cercetă școla cu plăcere și n'ar lipsi dela prelegeri nici chiar legați. Apoi într'o școlă regulată cercetată, fără dîră și pôte, progresul e asigurat. Căci este lucru scit și a-prîpe de mîntea fiă-căruia, că ori și care copil, și în deosebi începător, numai cu gluma și cu glumele iertate de pedagog și didactică fac cel mai uimitor progres, pe când cu tractarea serioasă fără cale (mașteră) și neamicabilă, cu sberături, amenințări și bătăi, nu se dobîndesc nici un progres; ceea ce totuși se dobîndesc este numai la aparință, efemer și trecător, er școla, această instituțiune de binefacere pentru întrega omenire, este pentru

ei un loc de „chin“ și de „osîndă“.

Ce mare deosebire între progresul dobîndit prin modul de tractare! Esaminîndu-și fiă-care învățător metodul seu de tractare și predare, ușor va pôte afla cauza progresului în o școlă și a regresului în altă școlă.

Să trec acum la ună casă specială.

În frumoasa vale a Oltului, când mergem dela Făgăraș spre vest, a treia comună, ce întîmpîm în drumul nostru, e Voila. Acestă comună are un frumos edificiu scolar. În acest edificiu se află 4 clase normale (primare) de băieți, cu doi învățători, și paralel cu acestea se află și o școlă de fete, în care trec copilele din cl. I—II, adevă din cei patru ani din urmă ai îndatoririi de a cerceta școlă. La clasa de fete menționată funcționează ca învățătoare d-na Regina Bunea. Dînsa — după cum aușim — a înțeles pe deplin importanța, ce o au „mijlocele de atragere“, adevă „bucuriile“ și „darurile“ copiilor, și a pus și în practică ce a creșut că e potrivit scopului școlei.

rile de sémă despre esamenalele scolare elementare de fete după astfel de posturi și catedre; avui iarăși același succes. Conform cerințelor timpului modern în care împărțirea muncii a dobândit succese colosale pe toate terenurile activității umane, eram și eu în dreptul a căuta și a cere posturi diferite unul pentru broderia națională, altul pentru țesătoria etc. etc. der eu mă mulțumiam și cu unul singur, și nici pe acela nu-l puteam afla.

Din institutele noastre pentru cultura femeii române lipsese și este eschisă industria de casă românească, producțiile artistice și ingenioase ale femeii și țărancii, prin care femeia română și-a atras admirarea Europei întregi, și case princiare și domnitoare își făcuseră comande la ea și pentru produsul mânărilor ei, deși prin intermediul a decizii de comisionari! Numai prin păstrarea limbii și iscusința mânărilor ei și-a atras femeia română admirația și venerațiunea lumii întregi. Prin imaginațiunea ei bogată, prin iscusința și dibăcia ei rodnică, Româna a devenit măestra, învățătoarea și propagatoarea de cultură a Slavei de sud, a Ungroice și a Săsăuicei conlocuitoare, și acum tocmai în secolul luminat vromid noi să ne cultivăm, ne lipsim tocmai noi pe noi de acestă tesaur neprețuit!

Principiul „întru sudorea feței tale îți vei agonisi pâinea de toate zilele“ a fost uitat, industria de casă românească a fost nebăgată în sémă, ca ceva umilitor și degradator pentru femeile culte ale noastre, er damele noastre au început a se rușina de producțiunea mânărilor lor, ele nu pot și nu admit ca bun și frumos, decât imitațiile foilor de modă vieneză și parisiană, sau cele consfințite de aceste, deși cele din urmă foarte desărecurg la tipare și mostre ingenioase ale țărancii române, și ar da publicității și folosinței comune întregul tesaur nesecat de forme și tipare al acestora, decât le-ar fi posibil. Damele cu cultură înaltă, nebăgându în sémă formele și tiparele de broderii, pânzeturi etc. originale și de multor cap de operă ale țărancii, nu le bagă în sémă și le dau uitării și țărancele fruntașe și femeile cu carte dela sate, înlocuind și înfrumșetându sau mai

bine dîșu pocindă frumosul port strămoșesc cu sdrențele și pociturile, eșite din fabricile Vienei și ale Brünului!! Aci reamintesc numai faptul, că premiul Asociațiunii, destinat pentru cel mai frumos costum național ardelenesc, n'a putut fi adjudecată nici la întrunirea Asociațiunii din Sibiu, Făgăraș și pare-mi-se că nici la cea dela Reghin, din simpla cauză, că nu era cui să-l dai, căci costumele naționale foarte rare și acele în care erau îmbrăcate domnele și domnișorele române erau mai mult nisce pocituri, decât costume originale. În loc de cultura și știința să ne fiă de folo și ajutor, nobilitându portul și gusturile și punându-l în conformitate cu moda, prin care ar crea deuseuri imense producțiunii și avuției naționale, procurându ocupațiune și câștig la sute și mii de femei și fete, clasa cultă se feresce cât se poate de contactul și producțiunea națională. În loc de gustul artistic lămurit prin știință și observațiune critică să plece dela focarul central al institutelor de fete naționale românești — școla centrală de fete din Sibiu — și să se reverse asupra poporului întreg și să răspândescă binefăcătoarele lui rațe, el s'a instrăinat cu totul de noi și cultivă numai ce e străin ca bun și de folos. Unde numai puțină mișcare și o direcțiune sănătoasă dată de sus, din partea femeilor culte și a societății înalte, ar pute face în scurtă vreme minuni, și ar contribui la luminarea poporului mai mult cât ar pute-o face sute de școle, tocmai acolo noi ne-am pus pe teren gresit. Tocmai în cazul de față dispunem de nisce exemple foarte convingătoare ca să nu dîc drastice. Este în deobște cunoscut, că costumul și portul național românesc a fost introdus de către Maiestatea Sa Elisabeta regina României nu numai la curte der și făcut demn de curte (hoffähig) — căci Maiestatea Sa primesce și pe ambasadorii și diplomații străini în costum național românesc — și efectul cel mare ce l'a avut asupra țării, căci costumele țărancii au intrat în saloanele și budoarele aristocratice și boeresci, și în urma acestă milioane de lei intră în mâinile țărancilor din România și

a țărancilor dela noi, căci pe fiecare an se esportă dela noi broderii și țesături naționale pentru sute de mii de florini. Numai Maiestatea Sa regina României ne-a putut spune și arăta, și noi numai dela scriitorii și artiștii străini, aflăm ce comoră neprețuită se află în mâinile femeilor noastre. Inse noi ne-am mulțumit până acum numai cu ceea ce ne-au spus și arătat străinii, dar încolo am rămas erăși în nepăsare și trândăvia. Ca să ne mișcăm și noi, să scrutăm și să studiam și noi înșine, să-l facem cunoscut costumul nostru femeesc străinilor și să căutăm deuseuri noi și întinse, aceea pare că nu ne-ar privi și nu ar fi chemarea noastră ca indivizi și societăți? Țărancele noastre își torcă, țes și brodează pânzăturile lor și apoi tot ele le duc și în România și își caută mușterii, deși în timpul acela ar pute face altele, și în România prețurile sunt minime, — căci oferim și vromid să vindem castraveți la grădinar, pe când în alte părți în lipsă de concurență am obține prețuri îndecite. Ca să dăm noi direcțiune și instrucțiune femeilor dibace dela sate, să ocupăm cu comande totă erna 10—20—30 femei și apoi să le trimitem în orașele mari din străinătate, să deschidem prăvălii în orașele și capitalele principale ale Europei etc., unde odată introduse, noi am ave monopolul exclusiv, cu aceea nu ne-am bătut capul. Și totuși cât de ușor și cu ce succes bun am pute-o face acesta? Și ce comori enorme nu se află ascunse prin lașile și casele din văile și obârșile munților pe la țărancele noastre, cari nu așteptă decât o mână dibace și o inimă întreprinzătoare, care să le scotă la lumină și să le utilizeze în folosul tuturor? (Va urma)

Date biografice

din viața fericitului Ladislau Vaida.

Ladislau Vaida a fost născut în anul 1830 în Clușin. El își trage originea din două familii nobile române. Și anume: Despre tată din familia nobilă, donatoriă Vajda, (a se ceti: Vaida) cu predicatul de Sosmzö (Glodu), care familia a dat patriei mai mulți patrioți și funcționari distinși, d. e. căpitan suprem în fostul district al Chiorului, și amployați în comitatul Solnocului interior, dintre cari tatăl său, asemenea

cu numele Ladislau Vajda a Gavrilii, a fost mai multe decenii — de toți stimat și iubit — profesor de drept la liceul regesc din Clușiu, și secretar guvernial. Despre mama sa e de origine din familia fostului protopop din Clușiu-Monaștură, Teodor Méhesi, a căruia fiu mai mare Iosif Méhesi a fost consilier la curtea alică; al doilea fiu a fost colonel în armata împărătească, aceștia pentru servicii civile și militare au căpătat însemn de recunoștință bunul din Feneșul săsesc. Al treilea fiu Avram, a fost canonic în Blășiu, al patrulea jude la tabla reg. din Tergul Mureșului; al cincilea — moșul defunctului — a fost span de cameră în Câmpeni.

Defunctul în etate de patru ani a rămas orfan, și așa l'a luat la sine, cu alte două surori ale lui, și l'a crescut în casa sa bărbatul unei mătușe a lui, Rákosi Ferencz, fost asesor magistratual și mai târziu prețor în comitatul Coșognei, — ca tutorul lor. — Așa a devenit apoi Vaida elev în colegiul unitar din Clușiu, unde până în fine a fost tot mereu unul dintre cei mai eminenți elevi.

În aceste împrejurări densusă până în anul 1846, când numai din întâmplare l'a deslușit un amic bun al tatălui său Dr Iosif Pop, fost profesor de teologie în Blășu, despre originea lui română, nici nu a știut, că este Român.

Și când s'a convins despre originea lui, Vaida a intrat cu aceea întrebare în școlă, între prietini și conșcolarii lui, decât știu ei că el e Român? Răspunsul a fost că nu. Colegilor săi Unguri nici nu le venia a crede așa ceva. „Să știți iubii mei — le dîse atunci Vaida — că eu de astăzi încolo sunt Român, fiindcă m'am convins despre acesta pe deplin și de aici încolo așa voi trăi și voi muri!“

Așa a fost!

Până aici, în etate de 15 ani, nu a știut românește nici un cuvânt, și numai de aici înainte a început a studia limba sa maternă, care pentru a și-o pute însuși mai bine a petrecut mai multe veri întregi la Someșul rece, la munte între Români, unde se nu potă auzi altă limbă, ca a lui cea sonoră românească.

Finindu-și studiile, valorile din 1848 l'au răpit și pe el cu sine și l'au băgat în șirurile apărătorilor naționali (nemzetör). Vaida însă a cerut atunci, se dîce, să nu-l trimetă în contra Românilor, ci în alte părți ale țării. Astfel el merse cu apărătorii la Salonta și aici se întâmplă că fiind strimtor de trupa lui în un castel câțiva Croați, cari apoi au luat fuga sărind prin ferestri, unul dintre acești Croați tocmai

Corpul învățătoresc dela această școlă a decis în conferința sa, ca în postul Crăciunului, tot a doua seară, să țină probe de cântări bisericesci, ca să se potă forma cu timpul și un cor al elevilor.

O astfel de probă se făcea și în seara Sf. Nicolae, der de astă-dată numai cu elevele clasei de fete.

Când decurgea esercitare în cântări, în prezența corpului învățătoresc, de-odată se deschide ușa școlii și... cine intră? — Un bătrân alb ca neua, vechiu ca vremea, cu nisce plete albe și lungi, cu o cruce la grumaz, cu o traistă mare și grea și cu o... nuia lungă în mână. Copilele d'odată se spăriară, der spaima lor curându s'a prefăcut în bucurie, când aflară, că bătrânul acela, gârbovit de ani, e „sfântul Nicolae“, carele a venit tocmai dela „Mirolichia“ să dea „daruri copilelor celor bune, și de cumva se vor afla și copile rele și leneșe, pe acelea să le pedepsescă. D-na învățătoare a spus însă, că toate copilele sunt bune, ascultătoare, învăță și se potă bine.

Atunci moșnegul încă și-a deschis

„sacul lui darnic“ și a început a împărți la fii-care copilă câte un chifu, mere și nuc. Să fi vădută acum bucuria la copile! Mai înainte frică, acum bucurie, ce contrast! Să fi auzită, cum promiteau, că se vor purta tot bine, ca și pe anul viitor să capete „daruri“, când le-a promis „Sf. Nicolae“, că eră va veni cu mai multe daruri frumoșe, — numai să se potă și să învețe tot așa.

Cu aceste moșnegul a eșit, copilele au mai cântat ceva, apoi au fost trimise acasă. Bucuria lor și mulțămirea, ce o simțiau, nu se potă spune. Prin comună nu se aușia vorbindu-se altă ceva, numai de „Sf. Nicolae“ și de darurile împărțite copiilor.

Etă un mijloc practic de a le face copiilor bucurie și de a-i atrage la școlă!

Pe cât de plăcut li-a fost copilelor surprinderea din „presera St. Nicolae“, pe atât de mare li-a fost și bucuria, când în presera „Nascerei Domnului“ au vădută pentru prima dată în viața lor „Pomul Crăciunului“, în mijlocul clasei de fete, încercat de felurite daruri de Crăciun, precum: nuc

și mere de aur, mărgele, cereri, cărțile de rugăciuni etc.

Adunându-se toate copilele la școlă în presera Crăciunului, după ce au colindat unele colinde dela „Nascere“, admirând „pomul“ împodobit cu felurite daruri aduse de „Moș Crăciun“, au primit și ele câte ceva din acele daruri. Mergându apoi acasă, spuneau părinților cu deosebită bucurie ceea ce s'au petrecut la școlă.

Pomul Crăciunului a rămas apoi în clasă până în presera anului nou. Atunci din nou au fost adunate copilele seara la școlă, când apoi după ce au mai colindat puțin, li-s'au împărțit fiicăreia diferite daruri.

Primind fiicăreia copilă mai multe daruri, se credea cea mai fericită ființă de pe fața pământului. Cât de mare le era bucuria, când au plecat către casă „pline de daruri“, nu trebuie să se mai spună, căci fiicăreia și-o potă închipui. E destul să mai amintesc, că darurile li-s'au împărțit în fața corpului învățătoresc, cu care ocaziune dirigintele școlastică a ținut copilelor o vorbire

plină de învățături instructive pentru viață.

Așa și-au petrecut copilele acestei școle sărbătorile „Nascerei Domnului“ și cele următoare din acest an școlastic. Pentru inițiativa luată în școlă aceasta, merită d-na învățătoare totă lauda. Cred, că acesta potă servi ca exemplu și altor școle de această categorie.

Ce bine ar fi când la astfel de ocaziuni s'ar îngriji fruntașii fiicăreia comune, ca prin colecte benevole să se cumpere cărți, vestminte etc. pentru copiii săraci și orfan, lipsiți de multe ori nu numai de vestminte, ci și de nutremente.

Etă ocaziunea binevenită pentru fiicăreia creștină adevărată de a face fapte bune, creștinesci și de caritate, de a face adevărată „pomană“, pentru câștigarea fericirii vecnice.

Dee bunul Dumnezeu, ca pe anul viitor să potă înregistra foile noastre decizii de sate de casuri de natura acestuia, căci prin asemenea fapte creștinesci multe daruri se alină și multe lacrimi se șterg!!

Geordon.

se urca pe ferăstră ca să scape și el de pericol, când Vaida intră în odaia. Elu își atunci cu baioneta pusca pe Croat și acesta cădu jos din ferăstră. Vaida vădend că asta numai decatu i a părutu rău de ceea ce a făcutu căci avea o inimă foarte bună. „De ce semă a fostu să-l omorū eu, când elu nu mi-a greșitu mie nimic!“ își duse elu, și era de totu necăjitu; — dēr Croatul nefindū vulneratū numai decatu se sculă și o luă la fuga, Vaida vădendū că trăiesce erupe în strigăte de Jivio, jivio, (adecă „să trăescă“), și era fericitū de totu, vădendū-lu scăpatū!

După ce s'a reîntorsū a statū la Palladi, fostu protopopu românū în Bozozelū până s'a liniștitū țera. In anulū 1850 Vaida a fostu numitū „Bezirksadjunct“, mai târziu actuarū la tribunalulū urbarialū din Șimleulū Silvaniei, în 1861 jude suplentū la tabla regescă din Tergulū Mureșului, în 1864 secretarū la guvernū, și după desființarea acestuia apoi fū pensionatū cu rangū de secretarū ministerialū.

Ca amploiatū L. Vaida nu s'a îndesultitū a-și implini numai datorința oficiosă, ci totodată a scrisū broșurī și instrucții pentru poporū, privitore la afacerile urbariale. Ca secretarū guvernialū a esoperatū întărirea cedărilorū ce le făcărū mai multe comune din comitatele Coșocnei și Solnocu-Dobēcei, prin carī împrumuturile comunale din anulū 1854 s'au dărutū pentru școli și biserici. Din anulū 1872 încōce, totu mereu a fostu membru alesū în congregațiunea comitatensă, a comitatului Coșocnei, și ca omū de toți onoratū și stimatū totodată a fostu alesū în mai multe subcomisiuni și secțiuni. Și așa pe basa art. de lege 42 din anulū 1870 Vaida a contributū dintre toți mai multū de s'a căștigatū acelū dreptū, ca în comitatulū Coșocnei, în congregațiuni sē se folosescă ca limbă protocolară și limba română. Cele mai importante acte naționale prin elu și-au căpatatū sprijinulū puternicū în scrisū, precum e materialulū valorosū privitorū la cauza agrariă, la proiectulū despre școlile medii, la executarea legii de naționalitate și la memorandumulū Românilorū. Avea o bibliotecă de totu prețioasă, totu ce e numai bunū cu privire la isvōrele istorice, și pragmatica Ardēlului se afla acolo, literatura modernă de dreptū este reprezentată de autorii de rangulū întâiu. Acestū tesaurū scumpū l'a donatū gimnasiului românū din Blășiu.

C'unū cuvēntū în tōte mișcările culturale naționale totu mereu a luatū parte activă, așa încātu și cu înființarea „Kulturregylet“ului, contra acestuia a edatū în limba maghiară o broșură bine precugetată și bine documentată.

Ba și după retragerea lui în pensie, Vaida totu mereu s'a ocupatū cu literatura și cu mișcările naționale române, pe lângă purtarea economiei sale.

Ca economū a fostu foarte crușătorū, ba și-a trasū și dela sine, numai ca cu atātu mai multū sē potă aduna pe sēma națiunei sale. Moșia sa dela Suarișiu și o parte din cea dela Glodū precum și banū gata 1000 fl. le-a lăsatū sē fiă fundațiune din parte-i, ca din venitulū acelorā sē se împartă stipendiu de câte 60 fl. v. a. la de acei tineri romāni studenți bunī, carī își sciu bine limba maternă.

In societate Vaida a fostu voiosū dēr totodată modestū și cu delicatețā față de orī cine, prin ceea ce și-a și căștigatū stima și iubirea tuturorū cunoscutilorū sēi.

Diua numelui și-o serba în diua de anulū nou, cu care ocaziune împrăștiata mică inteligență din Clușiu la dēnsulū avea ocaziunea a se întâlni și a-și grātula anulū nou împrumutatū.

Ca creștinū Vaida nu numai că și-a iubitū biserica, care a cercetat-o regulatū, a iubitū nu numai instituțiunile ei de binefacere, de carī și'n testamentū și-a adusū aminte prin mai multe legate, ci totu-

odată ușa lui a fostu deschisă mereu celorū lipsiți, carī se și foloseau de bunăntatea lui și nemāngăiatū nicī unulū nu se depărta, așa încātu și după adormirea lui vecinicā încō totu mereu veneau sērăcii la casa lui, pe carī urmașii lui îi mai provedeau din pia memoriā față de dēnsulū și toți se depărtau lăcrimāndū.

Ladislau Vaida, precum scimū a muritū în urma unei bōle îndelungate în 9 ale lunei curente. Inmormēntarea lui s'a sēvērșitū în 11 l. c. la care poporulū românū din Feneșulū săsesotū cu praporī și în șirū frumosū încā a luatū parte, cătrā carī s'a alăturatū și Românii din comuna Clușiu-Monosturū în numărū foarte mare totu cu praporī, și așa în frunte cu inteligența română din Clușiu, care totā s'a prezentatū în vestiminte de doliu, inmormēntarea a decursū în modū splendidū și corespunđătorū vieții și trecutului lui Vaida, așēdēndu-se osēmintele lui lângā ale părințilorū și frațilorū lui în cimiteriulū bisericeii gr. cat. din Clușiu-Monosturū.

Literatură.

Din traista lui Moșu Stoica. O sută și una minciunū popularē din țera Ardēlului, date la ivēlā de Sandu Pungă-golā, dascālū și feciorū de popā. Brașovū, tip. A. Mureșianu, 1890.— Cetitorii noștri au avutū privilegiu a face cunoscință cu unele din anecdotele populare adunate de Sandu și publicate în numerii noștri de Duminecă sub rubrica: „Din traista cu minciunile.“ După cum suntemū informați, aceste anecdote au plăcutū multora din cetitorii noștri, la mulți le-au procuratū adevērate momente de veselie, și astfel autorulū lorū, încuragiatū din mai multe părți, a cređutū că va face bine, decā le va aduna pe tōte la unū locū și va mai adāuga pe lângā cele publicate încā și altele nouē, pe care le-a mai pututū culege din gura poporului. Astfelū Sandu a adunatū cu totulū 101 anecdote, care acum formēzā la unū locū unū volumū de 123 pagine, ce a eșitū de sub tiparū în zilele aceste. Prețulū unui exemplarū este numai de 20 cr. v. a. (trimisū prin poștā 25 cr.) ērā pentru 10 esemplare numai 1 fl. 60 cr.

Esemplarele tipărite suntū depuse la librăria N. I. Ciurcu din Brașovū, ērā comānde se potū face și la administrațiunea acestei foi.

„Familia“, fōiă literară ilustrată. Redactorū: Iosifū Vulcanū. Anulū XXVII, Nr. 1, cuprinsulū: La Boboteză (poesii) de Lucreția Suciu. — Insușirile miresei, (din „Nunta la Romāni“) de S. F. Marianū. — Când nu-i norocū, degēba! (poveste) de Radulescu-Nigerū. — Inundația, (nuvelā de Emilū Zola) de Ioanū Rusu. — Voinū și mândra (baladā din Crișana) de V. Magdu. — Doine populare din Caraș-Severinū, de Constantinū Voda. — Nume familiare romānesci, de Dr. At. M. Marienescu. — Bombōne. — Andalusiana (ilustrațiune). — Literatură și artă. — Teatru și Musică. — Biserici și Școlā. — Ce e nou. — Carnevalū. — Oglinda lumei. — Felurimī.

„Familia“ iesă în fiă-care Duminecă, în Oradea mare (Nagy-Várad), strada principală 375 a. Abonamentulū pe 1 anū 10 fl., pe 1/2 anū 5 fl. pe 1/4 anū 2 fl. 70 cr.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“

(Serviciulū biroului de coresp. din Pesta).

Strigoniū, 24 Ianuarie. Monarculū va fi reprezentatū la inmormēntarea primatului, ce se va face la 28 Ianuarie s. n. prin arhiducele Fridericū.

Bruxella, 24 Ianuarie. Moștenitorulū tronului, principele Balduin a rēposatū rărā de veste. In împrējurimea palatului regalū se păstrēzā mare tăcere pentru ca sē nu ajungā acestū casū la cunoscința prinesei Henrieta, care abia a începutū a se reînsănătoșā. Regina a avutū în urma morții principelui moștenitorū unū atacū greu de nervi.

Societățile țărănesce de consum.

de Dr. Loll, — traduse și explicate pentru poporū de Ioanū Cāndea.

(Fine.)

Statutele societății de consum din N. N.

§ 1. Sub firma „Societate țărănesce de consum“ s'a formatū o societate, care își are reședința în N. N.

Firma societății se înregistrează în sensulū legii.

§ 2. Scopulū societății este: a) de a procura locuitorilorū agricolī obiectele de trebuință atātu la susținerea casei, cătrā și la economiā de câmpū, de a-le procura aceste obiecte dintr'unū isvorū sigurū, de o calitate bună și eștine.

b) Scutirea membrilorū de înșelățiuni.

Membru societății, drepturile și datorințele lorū.

§ 3. Membru pōte fi orī ce omū, care a ajunsū anii Majorității, care are ceva avere, e sigurū de plătire și are dreptulū de cetățēnū.

Cine voescē sē se facā membru alū acestei societății, are sē înainteze adunării generale o rugare în scrisū sē se oblige a se supune legilorū impuse de societate și sē subscrie statutele.

§ 4. Cineva încētā de a mai fi membru:

a) Prin rēpășire de bună voie; acēsta trebuie sē se întēple în scrisū, b) prin mōrte, c) prin eschidere din partea adunării generale, când unū membru nu observēzā legile și statutele impuse de societate.

§ 5. Membrii au dreptulū: a) de a pretinde sē li se aducā obiectele comandate de ei la timpū, pe lângā condițiunile satorite și pe socotēla lorū, b) de a vota la tōte alegerile și hotăririile în adunările generale. Fiă-care membru este liberū a-și da părerea, dēr numai aceea părere sē primesce, care întrunescē majoritatea voturilor.

§ 6. Membrii suntū datorī:

1) a se ține strānsū de statute, a lucra în interesulū societății și a se supune hotăririilor adunării generale. 2) A se supune condițiunilorū impuse de societate. 3) A solvi în cassa societății competența satorită. 4) A implini oficiile impuse de societate. 5) A sta bunū cu averea lorū pentru casulū când capitalulū societății nu ar ajunge la acoperirea speselorū societății.

Nota. Aceste două condițiuni din urmă, suntū neapăratū de lipsă, căci fără ele societatea nu pōte fi indusă în registrulū comercialū.

§ 7. Administrarea societății.

Cu conducerea, administrarea și controlarea societății este însărcinatā: a) Adunarea generală. b) Direcțiunea. c) Comitetulū de reviziune.

§ 8. Adunarea generală este instanța cea mai înaltă pentru tōte hotăririile privitore la afacerile societății: Ea alege orī întregescē direcțiunea și comitetulū de reviziune. 2) Primesce plāngerī în contra directorului și în contra comitetului societății. 3) Primesce membrii noi. 4) Fixēzā onorarulū pentru membrii comitetului de reviziune. 5) Preliminēzā cheltuelile pentru eventualile călătorii în afaceri de al societății. 6) Hotărăscē urcarea prețului la mărfuri. 7) Reduce orī înmulțescē capitalulū socialū. 8) Fixēzā eventualele cauțiuni. 9) Fixēzā condițiunile pentru garantarea creditului membrilorū. 10) Destitue sēu absolvā pe calculatorū. 11) Eschide membrii. 12) Hotărăscē în casū când se ivesotū neînțelegerī la interpretarea statutelor. 13) Modificā statutele. 14) Disolvā societatea.

§ 9. Adunarea generală se convōcă din partea președintelui în numele comitetului; în lipsa președintelui ea se convōcă de unulū dintre vice-președinți ēr în lipsa acestora de direcțiune, printr'unū circularū în scrisū.

Convocarea trebuie sē se facā celū puținū cu o lună înainte de diua adunării, și are sē arete obiectele, ce se vorū pertracta.

§ 10. Adunarea generală ordinară se ține în totū anulū: în trimestrulū întâiu și are de a hotărī: Asupra raportului

anualū alū direcțiunei; asupra raportului comitetului de reviziune; asupra esaminării socotelilorū anuale, carī trebuie sē se facā în cele patru luni dintāi ale anului.

Convocarea unei adunări generale extraordinare se face numai la casū de lipsă, sēu când a decea parte dintre membrii societății o certū în scrisū, arătandū cauzele și scopulū.

§ 11. Adunarea generală este condusă de președintele comitetului, decā cumva ea nu denumeșce pe altā persōnă din sinulū ei.

§ 12. Președintele statorescē ordinea obiectelorū de pertractatū, conduce debaterile, ordinā votarea, numescē unulū sēu doi notarī, și pentru actele de votare doi scrutători, carī au sē verifice procesulū verbalū.

§ 13. Hotăririile se aducū cu majoritate absolută de voturi; când voturile se împartū egalū, votulū președintelui este hotăritorū.

Alegerile se facū prin votare secretă; la aducerea altorū hotăriri, votarea se face de comunū prin sculare sēu ședere. Adunarea generală însă pōte statori și altū modū de votare.

§ 14. Direcțiunea sēu cosiliulū de administrațiune se compune de comunū din șese membri alesī de adunarea generală pe trei ani. Direcțiunea alege din sinulū ei unū președinte și doi vice-președinți. După espirarea întâiului periodū de trei ani, iesū din direcțiune în fiă-care anū doi membri după ordinea vechimei. Până la stabilirea acestei ordine, membrii, ce suntū a se scōte din direcțiune, se tragū la sorți.

Membrii eșitī potū fi realesī.

§ 15. Direcțiunea (consiliulū de administrațiune) decide și dispune în tōte afacerile societății, denumescē pe directorulū esecutivū și la propunerea acestuia, pe toți funcționarii societății; le fixēzā salariile și competența, supraveghiazā conducerea afacerilorū, esaminēzā socotelile, revede cassele, stabilescē bilanțulū. La esaminarea socotelilorū direcțiunea numescē unū revizorū sēu o comisiune de reviziune; preparā cestiunile, ce suntū de a se desbate de adunarea generală și convōcă adunarea generală.

§ 16. Direcțiunea alege pe președintele sēu pe locuitorulū acestuia și pe notarū pe unū anū; membrii din direcțiune își implinescū funcțiunea lorū din onōre.

Direcțiunea pōte sē aducā hotăriri când se întrunescū celū puținū 4 membrii; ea decide după majoritatea voturilorū. In casū de paritate, votulū președintelui este hotăritorū.

§ 17. Direcțiunea constā:

1) din directorulū esecutivū mandatarū; 2) din calculatorū; 3) din trei membrii în direcțiune, dintre carī unulū este numitū de comitetū cu însărcinarea de a putea înlocui pe directorulū esecutivū.

Directorulū esecutivū se numescē din partea consiliului de administrațiune pe trei ani; demisionarea se pōte face numai pe lângā o denunciare ou o jumătate de anū înainte.

§ 18. Directorulū esecutivū conduce societatea în sensulū legii societății de consumū, conformū statutelorū, instrucțiunilorū și decisiunilorū luate de comitetū și de adunarea generală. Directorulū esecutivū este responsabilū pentru conducerea esactā a afacerilorū.

§ 19. Directorulū esecutivū are de a încheia socotelile de pete anū, a face bilanțulū și a raporta despre acēsta în fiă-care anū adunării generale.

§ 20. Directorulū esecutivū are mai cu sēmā următoarele datorințe: a) a purta corespondința și a păstra actele societății, b) a conduce ședințele, precum și a purta protocolulū lorū, sēu a însărcina pe alteineva cu purtarea protocolului, c) a transpune registrulū membrilorū tribunalului competentū, d) a se îngriji de comandarea mărfurilorū, a purta căr-

șile de comandare, a controla cassa și socotelile, e) a se îngriji de împărțirea mărfurilor comandate.

Despre alte afaceri particulare se îngrijesc adunarea generală.

§ 21. Primirea măturilor coman date din partea membrilor societății tre bue să se facă cu totă punctualitatea în di na și locul statorită de directorul e se cutiv, pe bani gata, la casă se re fuse cineva marfă comandată de el, directorul e se cutiv este îndreptățit a o vinde pe calea licitațiunii, și necăp tându întreg prețul, cu care s'a pro curată restul, trebuie să-l restituie mem brul acela, care a comandat-o și a re fusat-o a primi. Societatea de regulă dă marfă membrilor numai pe bani gata.

§ 22. Taxa de fl. 3, ce se plătesc societății din partea membrilor ei, ră mâne proprietatea lor, fără de a-i pri mi înderăt până există societatea.

§ 23. Anul administrativ se ince pe cu prima Ianuarie și se termină cu 31 Decemvre. La finea fiă-cărui an ad ministrativ directorul e se cutiv are a-și da sémă despre tôte socotelile de peste an comitetului direcțiunii. Adecă are a-și da sémă: 1) Despre tôte intratele și eșitele; 2) Să presente socotela des pre profit și pierdere; 3) Bilanțul des pre starea averii societății cu finea anu lui.

§ 24. Bilanțul trebuie să se facă, conform legii comerciale, în 31 De cemvre a fiă-cărui an și să se examinată din partea comitetului, îndată după lua rea inventariului de cătră adunarea ge nerală. Bilanțul are să conțină: A) *Acti va*: a) Starea cassei; b) Restul mărfu rilor după cursul țilei. c) Hârtii de valôre după curs: d) Pretensiunile ac tive. B) *Passive*: a) Fondul de rezervă; b) Banii luați împrumut; c) Datorii la mărfuri; d) Spese, ce sunt de a se mai acoperi la afacerile societății. Diferența în plus a activelor față cu pasivele, formeză profitul curat.

§ 25. Profitul curat, ce rezultă după scăderea tuturor speselor, am orțării și perderilor, pôte să-l îm partă adunarea generală după plac; înainte de tôte însă trebuie să se adaugă o anumită sumă la fondul de rezervă până ce acesta crește astfel, ca pe fiă care membru să se vină 10 fl.

§ 26. Anunțurile publice ale socie tății au a se face sub firma ei în ga zeta N.

§ 27. Străformarea statutelor, pre cum și disolvarea societății se face când o pretind $\frac{2}{3}$ dintre toți Membrii so cietății. Decă în adunarea generală se intrunesc mai puțin de $\frac{2}{3}$ dintre mem brieri, atunci direcțiunea este obligată a conchiema în timp de 4 săptămâni o a doua adunare estraordinară, și să se amintescă la totă casul în circulară causa pentru care se conchiemă; când se vor înfățișa toți membrii, se potă aduce ho țării cu privire la străformarea statu telor sau disolvarea societății

*

În statutele arătate aci se cuprind t multe de definițiuni, cari după natura legilor societății de consum, nu se potă încunjura. În realitate însă, când afacerile unei societăți de consum se estind numai asupra unei comune, atunci potă fi cu multă mai simple. Societatea de consum are să facă mai cu sémă nu mai două comandări în an. Odată în luna lui Februarie pentru marfa trebuin ciasă în timpul primăverii și verei și altădată în luna lui August pentru tōmnă și iernă. Decă nu există societate de împrumut în comuna aceea, atunci societatea cumpără mai bine pe un credit de trei până în 6 luni, ca să potă acorda membrilor un credit de două până în cinci luni.

Membrii fac comandări în țile anu mite din lunile Februarie și August la directorul e se cutiv, care le induce îndată în o carte, care o subscriu coman datorii. S'au isprăvit odată tôte coman

dările din partea membrilor, atunci di rectorul face un registru despre mar fa comandată, ca să se știe, câtă marfă se se procure din fiă-care ramă, din is vore sigure, cum s'a amintit mai nain te. După ce sosesc marfa se împarte între membrii său pe bani gata, său pe așteptare, care nu trebuie să trecă peste terminul statorit de direcțiunea comi tetului.

Pentru acoperirea speselor societă ții, precum și pentru creșterea fondului de rezervă se mai iau și unele mic pro cente dela membri, adecă marfă pro curată se vinde ceva mai scump.

Lucru principal este, că în casă când membrilor li-se creditează marfa, acestia trebuie să-și plătescă datoriile lor la timp. Membrii, cari se lasă cu voia să ajungă la pâră, mai bine este să se scotă din societate.

ECONOMIA.

Ce trebuie să facă stuparul în Ianuarie.

Èrna e pentru albină timpul de odihnă. Încă în luna lui Noemvre li se curmă sirguincioșelor albină posibilitatea de a lucra. Afară nu mai potă sbura, căci e frig, apoi frigul e cel mai mare dușman al lor. Stuparul, — credincios părinte al albinelor sale — s'a îngrijit deci de timpuriu a-le prov. de cu tôte cele de lipsă pentru iernă. Coșnițele le a îmbrăcat bine cu paie, cu rogoz, spetza său cu pipirig și le-a aședat într'un loc scutit de vânturi, în stupină. Astfel aședate bine, albinele petrec ierna întră în coșniță, fără lucrare, și odihnesc în cea mai mare liniște.

Fiind luna lui Ianuarie una dintre cele mai frigurose, albinele se adună ghieșu într'o parte a coșniței, său decă li-s'a cam gâtat nutremântul, atunci se adună în fundul coșniței. În luna acesta au trebuință de cea mai mare liniște; trebuie deci să se ferim de a le neliniști, căci cel mai mic șgomot le irită și le șilesc a se desface din ghi-mă, prin ce ușor le espunem frigul și amôrțesc, pică jos și pier. Stuparul pățit o șcie, că în timpul de iernă cea mai mică șguduitură pric nuesce môrtea unei său mai multor albină. Așadără în luna lui Ianuarie mai vôrtoș să se ferim a le conturba liniștea și a le șgudi prin lovitură în stu pină său în apropierea stupinei.

Stuparul bun însă nu-și va uita a se îngriji de albinele sale în luna fr igurică a lui Ianuarie, ci își va cerea stupii săi odată la începutul și odată pe la mijlocul lunei, — își va cerca stupii slabi, asupra cărora încă din tōmnă a avut ore-cari bănueli. Bănueli potă avé asupra stupilor, cari încă din tōmnă aveau albină puțin, apoi asupra celor cu coșniți mai slăbuțe și cu păreți sub țiri, asupra stupilor cu nutremânt nelindestulor și asupra coșniței cu re gina betrănă. Când va face deci inspecți a generală, la stupii acestia va sta timp mai îndelungat, cercându-i mai cu de amăruntul. Inspecți a generală se face așa, că mergem încet dela coșniță la coșniță și ascultăm, nu cumva le lipse sc ceva. Lipsa de care va fi suferind cutare stup o vom cunosc îndată, după șbirnăitul albinelor. Când vom auzi deci, că în cutare coșniță albinele șbirnăiesc, atunci putem fi siguri, că cu stupul acela s'a întemplat ceva, că e lipsit de ceva, său că are alte nevoi. Stupul acesta numai decăt îl vom cerca cu deamăruntul. Când facem inspecți a însă, trebuie să luăm în sémă temperatura, gradul de călură alt aerului din stupină, ori din locul unde vom a-lu inspecta, căci albinele ușor potă îngheța sub durata inspecției, decăt timpul său aerul e rece. Va trebui deci să încălțim puțin stupina său odaia, unde vom să facem inspecți a amăruntă. Aerul în stupină său în odaia de inspecți a să fiă de 4—6° R căl-

dură. Stuparul bun are pentru acest scop un termometru, de care se folo seșce adese ori la stupărit, voindu să șcie chiar și gradul de călură din la untrul coșniței, unde și lă pôte aședă cu înlesnire. Cu stupii, cari iernăză afară și nu în stupină pregătită anume din șcânduri, ori din alt material, facem inspecți a amăruntă așa, că stupul cu pricina îl ducem cu băga de sémă în odaia de inspecți a, de unde, după ce l'am cercat, érași îl ducem la lo cul său. Inspecți a la stupii din târne (lădițe) dzirdzoniane, pe cari nu le pu tem duc în odaia de inspecți a, o fa cem așa, că încălțim bine o țigla și învelind-o în o pânză, o aședăm în lăuntrul coșniței; astfel prin călura ei vom paraliza frigul, ce întră din afară, și în modul acesta vom pută mai cu înlesnire umbla la ele fără ca să amôr țescă de frig. Se înțelege, că lucrul acesta trebuie să se implinescă cât de în grabă. Stuparul în casurile acesta potă da probe despre istețimea s'a, căci acela e adeverat stupar, care își ier năză stupii cu succes.

Când auzim așadără, că în cutare coșniță șbirnăiesc albinele, atunci pu tem fi siguri, că ele pătinesc, pen tru-că albinele șbirnăiesc:

1) *Decă sunt atăcate de frig.* În casul acesta le scutim prin învelitôre mai grôșă; astupăm tôte crepăturile și găurile, prin cari pôte străbate frigul, deasemenea ștrimôrăm și urdinișul. La ștrimôrarea urdinișului să ia ca mē sură degetul cel grot, adecă cât pôte intra acesta prin urdiniș. De frig suferă mai ales stupii cu albină mai puțin, fiind-că nu sunt în stare să pro ducă călură indestulitôre. Decă la acesti stupii nu folosesc nici măsurile de mai sus, atunci nu rămâne, decăt să-i aședăm într'un loc mai călduros, dela 4—5, ori cel mult până la 6° R. La ur diniș punem rețez de drot, pentru ca cele mai reslețe să nu potă eși afară.

2) *Decă le lipsesc aerul și sunt năbușite.* Lipsa de aer indestulitôre încă pôte ucide stupul, cu tôte că albinele au trebuință numai de forțe puțin aer. Lipsa de aer pôte proveni din causa urdinișului prea îngust. Acesta deci îl mai lărgim și lăsam să intre aer în coșniță. Stuparul în regulă își aerisăză din timp în timp stupii săi.

3) *Decă li-s'a gâtat nutremântul.* Stuparului conscientios nu i-se întem plă nici odată casul acesta, căci el se îngrijesc încă din tōmnă a-și provede stupii săi mai slăbuți cu miere de ajuns pentru iernat. Pentru stupar și mare rușine, și e și păcat, când se întem plă să-i môră albinele de fôme. Decă însă din întemplare li-s'a gâtat nutremântul, atunci trebuie să le nutrim cu miere subțiată cu apă căldută, și adecă 2 părți miere și 1 parte apă, său decă nu avem miere, le nutrim cu zahăr galbin (candis), ori alb bine topit. Stupii flă mândi i putem cunosc îndată ce-i vom vedé, că albinele s'au retras toc mai în fundul coșniței, unde șbirnăiesc de fôme. Altoum despre acesta ne pu tem convinge mai ușor, decă vom băga un drot lung printre faguri și lă vom înțepa în fagure. Școtându-l, ne vom convinge numai decăt, decă mai au miere ori ba. La stupii din târne acesta e mai ușor de aflat, fiind-că fagurii se potă școte pe rând ștară și se potă pune alții cu miere în locul lor. Stupii flămândi se țin de regulă în odaia amintită.

4) *Decă a străbătut în coșniță vr'un șorec.* În timpul de êrnă, șorecii ne cercetăză bucuros stupii, trăgându la miere și cêră, ba de multe ori își stabilesco locuința în coșniță, de unde cu greu îi putem școte afară. Decă ne cercetăză deci acesti ôșpe neplăcuti stupii, trebuie să-i închidem ușa. Acesta o facem prin zăbrele de drot aședate la urdiniș, ca să nu potă străbate în coșniță. Se mai apără coșnițele în contra șorecilor și prin piper și dimicătă mē-

runt, și pefirat pe lângă urdiniș, ast fel, că șorecii voindu să între în coșniță inspiră piper, ștrănută, și șpă riat ne părăsesc coșnița pentru tôte deuna. Èr în casul decă s'a încuibat șorecii în coșniță, urmăm așa, că aședăm sub coșniță o cursă, în care punem o bucată de carne friptă (șuncă). Șorecele mirosind carnea se școbora jos și gusté și astfel ușor se potă întempla să nu-și mai vadă cui bul, plimbându-se prin cursă. Decă nu ne succede a-lă prinde în modul acesta, atunci ducem coșnița în o odaia căldă, ca albinele să se desfacă dinghiem, să prindă putere și să lă șcôtă ele înșile din cuib. Coșnița însă o legăm de de subțu cu o pânză subțire ca să nu potă ieși albinele prin odaia. Șorecele perse cutat de albină nu va șcâpa nepișcat și astfel peste una său două țile îl vom afla mort pe pândă. Stupul, în care s'a încuibat șorecele se cunosc de pe eșcrementele (balega) de sub coș niță, é decă voindu să șcim, că ore ne umblă șorecii la coșnițe, punem sub coșnițe vr'o câte-va grăunțe de cuo ruz și decă acelea vor dispăré, pu tem fi siguri, că avem ôșpe la miere. Stupii din târne sunt scutiți de șoreci.

5) *Albinele șbirnăiesc în șferșit și decă au prea mare călură.* Casul acesta se întemplă rar, și numai cu stupii cei bine împopulați și buni. De pricina acesta însă le mântuim prin ventilați a (aerisire).

Când facem inspecțiunea generală, trebuie să ascultăm nu numai la stupii cei bănuți, ci și la cei cari sunt în liniște, ca să ne convingem, decă mai trăesc, căci adese ori se potă întem pla, că albinele dela stupii buni să nu șbir năiesc din causa, că sunt amôrțite de frig. Proba acesta însă se face la stupii cei în liniște numai prin o neînsemnă șgărăietură, în urma căreia albinele nu mai decăt ne vor da răspuns. Decă nu ne răspund la prima șgărăietură, mai probăm odată mai tare, și decă nu căpătăm nici de a doua-ora răspuns, atunci pe acesta îl cercăm mai cu de amăruntul. La casul unei amôrțeli de frig, îl ducem în odaia căldă ca să reinvie.

Sunt casuri când albinele duc lipsă de apă. Stupul sătos dă în urdi nare, de care potă să piară în curend, decă nu-i tindem ajutor. Muim deci un burete (spongiă) în apă și lă aședăm între faguri, aprôpe de albină. De altoum urdinatul la albină potă proveni ușor și din șguduitură său din șgomot, care le conturba liniștea și le șilesc a se întinde la miere de câte-ori aud șgomotul, prin ce se abat dela regu latul timp de mâncare.

În luna lui Ianuarie vin și pițigoi și alte paseri la stupină, cari ciocănesc coșnițele și târnele, prin ce neliniștesc albinele și le șilesc să iese afară, de unde nu se mai întorc. Acestea tre buesc depărtate.

În șterșit în luna acesta stuparul își pregătesc coșnițele pentru veră. Își procură materialul de lipsă pentru fa cerea coșnițelor, precum: paie, rogoz, spetza, nuiele, șcânduri și altele. Coșni țele cele vechi le repară și mai face altele noue. Stupariul isteț își imple tesco coșnițe și-și face târne dzirdzo niane el însuși, é stuparul tineru învață a impleti coșnițe din paie, nu iele și rogoz, a pregăti târne și ra muri, cerend șfat dela cei mai bătrân. Noștile lungi de êrnă sunt potrivite mai vôrtoș pentru lucrarea acesta plă cută și folositoare.

MULTE ȘI DE TOATE.

Pătânile unei turiste.

Turista engleză, d-ra Bishop, înso țită de un indian, plecă înainte de asta cu 5 luni din orașul Bombay în India și după ce călători prin Asia anterioară, sosi în țilele acestora în Constantinopol,

unde in fața unui public ales europenii istorici mai multe pățanii din călătoria sa. Intre altele istorici curajoși femeii, care in același timp este și o bună scriitoare, că in călătoria ei prin Persia a fost odată condamnată la moarte, er altă dată era pe-aci să ajungă într'unu harerem. In casul duntăiu într'unu orașu din Persia sudostică, se credea, că ea ar fi o otrăvitoare, deorece curându după sosirea ei in acea localitate muri o familia într'egă, a cărei morțe probabilă a provenit din mănucarea unor pome stricate; poporațiunea cea superstițioasă însă creșu, că străina sosită acolo ar fi fostu cauza acestei întâmplări. D-șora Bishop fu deci, in urma ordinului Valiului, arestată și după o scurtă judecată fu condamnată la moarte. Indianul, care o insoțea nu se descuragiă, ci după o scurtă înțelegere corupse cu banii pe păzitorul închisorii și îndată ce se fuseră, condamnata părăsi orașul dimpreună cu tovarășul ei îmbrăcați ca țeranii persiani. In alu doilea casu ajunse Englesa in mare strimțore; in apropiere de Ispahan fu atacată, jefuită și luată prizonieră de nisece tâlhari. Și de astă-dată însă Indianul a fostu mântuitorul ei, deorece el scăpându din mânilor tâlharilor urmă pasu de pasu pe stăpăna lui până ce fu adusă in Ispahanu la unu neguțatoru de sclavi, care și găsi in curându unu cumpărătoru pentru tinera Englesă. Pe când se petreceau lucrurile acestea însă Indianul făcu cunoscutu lucrurile aceste ambasadorului englesu din Teheran, la a căru stăruință prizoniera fu îndată eliberată și adusă sub escortă militară la Teheran. Aci Șahul primi in audiență solemnă pe curajoșă englesă și o despăgubi cu prețioșe daruri, pentru lucrurile de cari fusese jefuită. In restul călătoriei până la Constantinopolu D-șora Bishop nu a mai întâmpinat pericole mari.

Unu diplomatu mortu de fōme.

Intr'o stradă din Bruxelles (Belgia) s'a găsit unu bătrănu de vr'oșapte-deci de anulcatu pe zăpadă. Transportatū la secțiă, s'a constatatū, că acestu nenorocitū murise de fōme și din cercetarea făcută rezultă că se numesce contele de Vaughe și c'a fostu unu timpū îndelungatū, acu vr'o două-deci de ani, in serviciul diplomaticu alu Englițerei... O dragoste nenorocită și patima jocului de cărți l'a făcutu să ajungă in cea mai negră miserie. Ședea într'o gaură infectă dintr'o mahala a Bruxelei și trăia din cerșitū. Gonitū de frigū și de fōme din odăița sa, cădū pe stradă unde agenții polițienesci îl găsiră.

Sciri comerciale.

B.-Pesta, 17 Ian. Negoțul de produse și'n sēptēmăna trecută a fostu forte restrinsu. Inainte de deschiderea navigațiunei nici nu se pōte spera unu negoțu mai viu. In manufacturii mișcare neinsemnată.

Cereale. Pe piețele esterne a domnitū sēptēmăna într'egă tendență ferma. In New-York prețul grăului scăduse la începutul sēptēmănei, la sfērșitū însă eră s'a ridicatū și a încheiatū cu 1 1/2 centū mai susū ca inainte cu 8 qile. In Germania grăulū și sēcara s'au urcatū cu 1 1/2 mārci.

In B.-Pesta grăulū a încheiatū cu 5 cr. mai susū ca in sēptēmăna trecută. Mișcarea cam 90,000 m. metr. — Sēcara și ofertă și cerere neinsemnată. — Orzulū s'a menținutū in prețū. Mișcarea 3000 m. metr. — Porumbulū nou flindū puținū in piață, s'a urcatū cu 10 cr. vëndēndu-se vagonulū 6, 6.05 fl. porumbū vechiu s'au vëndutū cam 3000 m. metr. a 6.60, 6.64. — Ovēsū căutare și prețuri slabe.

Păstăioșe. Negoțul s'a estinsū mai alesū pentru trebunțele locale. Prețul staționarū notēzā: fasolea mare, albă 7.25, 7.75, mazrea 10.50, 11.50, lintea 8 fl. mai mare 12—14 fl.

Coloniale. Din cauza intrerumperilor de comunicați, negoțul neisemnatū. Notēzā: Zaharul rafinatū 32.50, 32 fl., cubū 33, 33.50 fl. — Cafēua Ceylon 201, 189 fl., mocca 190, 182 fl.

Victualie. Din cauza frigului s'au adusū puține ouē in tērgū, prețurile ferme 30—31 la 1 fl. — Galife. Negoțu fermū notēzā: gāscē tăiate 4 80, 5.20 fl., vii, grase 2.40, 3 fl., pui 80 cr. — 1.20 fl., rațe 1.60, 2.50, oucū 4—5.50 — tōte cu pārechea.

Unșore de porcū de orașu s'a vëndutū cu 50—50.50 fl. cu vasū, cu 48 fl. fără vasū.

Pei uscate. Mai mulți fabricanți din țēră au cumpērātū mai multe partii cu prețuri ieftine. Pei fine grele de bou costă 70—75 fl. de mijlocū 65—79 fl., de vaci unguresci 64—66 fl., pitlingi 80—85 fl., kneip 100—110 tōte pr. 100 kilograme.

Pei lucrate. Negoțu slabū, mișcare neinsemnată.

Trageri la sortii.

Orașulū Viena din 1874, 2 Ian. ser: 63 127 478 733 831 1391 1558 1719 1851 2120 2152 2320 2600. — Plata 1 Aprilie, tragerea următoare totū atuncī.

Losuri creditū din 1858, 2 Ian. ser. 168 154 199 435 626 650 659 883 1049 1110 1559 2009 2348 2377 2439 2761 2775 3242 3623 Plata după 1 Iul., tragerea următoare la 1 Maiu.

Crucea roș. austr. 2 Ian. câștiguri ser. 79/16 540/36 3050/45 3483/12 4112/14 4188/12 5319/34 5805/28 6520/48 6937/30 7483/21 7591/1 7639/47 8016/26 8902/14 9237/23 9345/30 10103/27 10149/33 11010/28 11348/43 11818/12 11997/15.

In amortisare: ser. 139 1092 2017 2437 4860 8537 9812 9904 10681 10765.

Braunschweig. 31 Dec. ser. 17 73 111 116 131 331 371 755 1028 1058 1439 1458 1734 1967 2278 2318 2536 2667 3510 3543 3604 4010 4096 4167 4243 4430 4592 4850 4859 4936 5215 5314 5370 6181 6197 6630 6707 6737 6915 7005 7289 7379 7468 7478 7546 7576 7913 7916 7982 8038 8113 8163 8617 8815 9132 9240 9289 9509 9585 9753 9826 9985.

Losuri de statū dela 1854, 2 Ian. ser. 267 309 311 434 481 500 565 579 584 717 810 861 902 1130 1148 1194 1300 1334 1409 1449 1522 1669 1678 1705 1707 1767 1768 1803 1839 1860 1980 2011 2076 2119 2194 2209 2271 2352 2527 2533 2584 2678 2686 2928 2954 3382 3420 3609 3704 3769 3798 3915 3922 3962 3983 3996.

Regularea Dunării, 2 Ian. Câștigurile principale nr. 68150 25,000 fl. nr. 78697 10,000 fl., nr. 97094, 1000 fl., nr. 146749 80,000 fl., nr. 228860 5000 fl.

Sachsen Meiningen 4 talerī, 2 Ian. ser. 74 437 495 783 795 920 986 1039 1216 1267 1328 1472 1677 1732 1757 2053 2114 2136 2180 2228 2279 2332 2442 2484 2594 2680 2710 2740 2757 2761 2782 2877 2984 3248 3255 3517 3573 3658 3708 3929 3942 4043 4237 4330 4390 4481 4499 4503 4520 4655 4986 5022 5063 5106 5147 5283 5376 5562 5604 5643 5682 5806 5067 5942 5944 6064 6076 6298 6438 6504 6541 6571 6617 6650 6720 6978 7040 7176 7263 7325 7359 7417 7460 7502 7726 7765 7990 8008 8038 8117 8120 8166 8209 8436 8831 8889 9031 9173 9205 9365 9562 9630 9668 9727 9837.

Milano de 45 lire, 2 Ian. ser. 72 119 385 481 516 600 699 742 927 1264 1574 1708 1718 1784 1961 2000 2015 2118 2164 2227 2233 2501 2536 2692 2935 2991 3068 3152 3173 3417 3634 3636 3672 3703 3947 4001 4029 4031 4053 4227 4274 4405 4477 4541 4575 4620 4668 4725 4767 4855 4917 5189 5290 5441 5532 5623 5646 5854 5999 6039 6067 6192 6250 6375 6420 6505 6669 6819 6970 7122 7125 7194 7241 7496 7629 7682 7967 2693 2699.

Gerariu.	Sōrele	
	Călend. Gregorian	Călend. Iulianū
1890	25 Intorcō lui Sau	26 Poliearp
Pilele sēptēm.	27 Ioanū Christostom	28 Carol cel mare
Dum.	29 Francisc Sal.	30 Adelgunda
Luni,	31 Petru Nol.	
Mārți,		
Mercuri,		
Joi,		
Vineri,		
Sāmb.		

Tērgulū de rimātōri din Steinbruch. La 19 Ian. n. starea rimātōrilor a fostu de 79459 capete, la 20 Ian. au intratū 405 capete și au eșitū 400 rēmānēndū la 20 Ian. unū numărū de 79464 capete. — Se notēzā: marfa ungurescū veche, grea dela 42 până la 43 cr. marfă ungurescū tineră grea dela 43 1/2, cr. până la 44 cr., de mijlocū dela 43 1/2, cr. până la 44 cr. — ușorā dela 43 cr. până la 44 cr. — Marfă țērānescă grea dela — până la — cr. — de mijlocū dela 42 cr. până la 42 1/2 cr. ușorā dela 41 cr. până la 42 cr. — Marfă de Romānia de Bākony grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă grea dela — cr. până la — cr. însă transito ușorā dela — cr. până la — cr. transito dto țepōsă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. Marfă sērbescă grea dela 42—43 cr. transito, mijlociă grea dela 41 1/2—42 cr. transito, ușorā dela 40—41 cr. Porci îngrășați de unū anū dela — cr. până la — cr., îngrășați cu cucuruzū dela — cr. până la — cr., îngrășați cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântăriți la gară cu 4 1/2.

Bursa de mārțuri din Budapesta dela 21 Ian. n 1891

Sēminte	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr.	
		dela	până
Grāu Bănățenescū	80	—	—
Grāu dela Tisa	80	8.20	8.55
Grāu de Pesta	80	8.15	8.30
Grāu de Alba-regala	80	8.20	8.35
Grāu de Bácska	78	8.20	8.35
Grāu ung. de nordū	80	8.05	8.20

Sēminte vechi ori noue	soiulū	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr.	
			dela	până
Sēcara	nutrețū	70—72	7.15	7.30
Orzū	de vinars	60.	6.65	6.90
Orzū	de bere	62.	7.10	7.60
Orzū	de bere	64.	7.80	8.75
Ovēsū		39.	6.85	7.15
Cucuruzū	bănăț.	75	6.05	6.10
Cucuruzū	altū soiū	73	6.	6.05
Cucuruzū	"	—	—	—
Hirșcă	"	—	7.40	7.75

Producte div.	Soiulū	Cursulū	
		dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungar. francesă	41.	45.—
"	roșiă rafinatū duplu	46.—	52.—
Oleu de rap.		33.50	34.—
Oleu de in		5.—	5.05
Uns. de porc	dela Pesta dela țēră svēntatā afumatā	51.—	51.50
Slānină		40.50	41.—
Sēu		45.—	48.50
Prune	din Bosnia in buți din Serbia in saci slavonū nou bānățenescū din Ungaria unguresci sērbesci brută	34.50	35.—
Lictarū		25.50	26.—
Nuci		—	—
Gogoși		—	—
Miere	galbină strecuratā de Rosenau brutū	27.0	25.50
Ceară		127.	128.—
Spirțū	brutū Drojdiute de spirț	17.—	17.50
"		18.50	18.75

Cursulū la bursa de Visa

din 23 Ianuarie st. n. 1891.

Renta de aur 4%	104.05
Renta de hārtiă 5%	100.60
Imprumutū căilorō ferate ungare - aurū	114.20
dto argintū	97.50
Amortisarea datoriei căilorō ferate de ostū ungare (1-ma emisiune)	—
Amortisarea datoriei căilorō ferate de ostū ungare (2-a emisiune)	—
Amortisarea datoriei căilorō ferate de ostū ungare (3-a emisiune)	111.—
Bonuri rurale ungare	90.—
Bonuri croato-slavone	109.25

Despăgubirea pentru dijma de vinț ungurescū	—
Imprumutū cu premiul ungurescū	136.—
Costurile pentru regularea Tisici și Szeghedinnului	123.50
Renta de hārtiă austriacă	91.20
Renta de argintū austriacă	91.95
Renta de aur austriacă	108.40
Costuri din 1860	137.—
Acțiunile băncei austro-ungare	998
Acțiunile băncei de creditū ungar.	341.—
Acțiunile băncei de creditū austr.	307.25
Salbeni împērātesci	5.99
Napoleon-d'ori	9.05
Costul 100 imp. germane	56 1/2
Costul 10 Livres sterlinge	114.25

Cursulū pieței Brașova

din 24 Ianarie a. c. 1891	
Moneda romānescă Comp. 9 — Vând. 9.04	
Argintū romānescū	8.95 9.—
Napoleon-d'ori	9.01 9.05
Lira turcescū	10.80 10.85
Imperiali	9.28 9.33
Halbini	5.30 5.35
Seria. fonic. 1/2 1/4	101.—
5/8	99.50
Table rusesce	130.— 131.—
Marci germane	56.— 56.40

Cursulū losurilorō private din 20 Ian.

	cump.	vand.
Basilica	7.30	7.70
Creditū	181.75	182.75
Clary 40 fl. m. c.	55.50	56.50
Navig. pe Dunāre	1.25.—	127.—
Insbruck	24.50	25.50
Keglevich	30.—	—
Krakau	21.75	22.25
Laibach	22.—	23.—
Buda	56.75	57.25
Palfy	55.75	53.25
Crucea roșie austr.	18.80	19.20
dto ung.	12.25	12.50
dto ital.	13.50	14.—
Rudolf	20.—	21.—
Salm	60.—	61.—
Salzburg	26.75	27.50
St. Genois	64.25	65.—
Stanislaw	28.—	29.—
Trietina 4 1/2 100 m. c.	—	149.—
dto 4 1/2 50	65.—	69.—
Waldstein	36.50	37.—
Windischgrätz	48.—	50.—
Sērbesci 3 1/2	36.75	37.—
dto de 10 franci	—	—
Banca h. ung. 4 1/2	110.75	111.50

Bursa din Bucuresci din 13 Ian.

Valori	%	se cump
Rentă romānă perpetuă 1875	5 1/2	101.—
Rentă romānă amortisabilă	5 1/2	100. 1/2
dto	4 1/2	86. 1/2
Renta rom. (rurale convertite)	6 1/2	101. 1/2
Oblig. de statū C. F. Romāne	6 1/2	—
idem idem	5 1/2	—
Imprumutū Openheim 1866	8 1/2	—
Imprumutū Oraș. Bucuresci	5 1/2	96 —
idem idem din 1884	5 1/2	—
idem idem din 1890	—	96 1/2
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	7 1/2	102.—
Credit fonciarū ruralū	5 1/2	99. 1/2
idem idem	7 1/2	102. 1/2
Credit Fonc. Urb. din Bucuresci	6 1/2	102.—
idem idem	5 1/2	96. 1/2
Credit Fonc. Urban din Iași.	5 1/2	84.—
Oblig. Casei Pensiuilor fr. 300 v. n.	10 fr	272.—
Banca Națion. ult. div. 82.15	500	1478
Dacia-Romānia ult. div. 35 lei	200	349
Naționala de asig. ult. div. 32 lei	200	410
Banca Rom. ult. div. fr. 13.12	500	—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 51.	250	—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 25	250	—
Soc. Rom. de Hārtie ult. 25	100	—
Soc. de Reas. ult. div. 15 l. aur	200	—
Societ. de Constr. ult. div.	—	—
Societ. de Hārtie ult. div.	—	—
Agio in Bursă	—	—
Rubla de hārtie	—	—
Banca Națion. a Romāniei	—	—
Scompt.	5 1/2	—
Avansuri pe efecte	6 1/2	—
vansuri pe Lingouri	5 1/2	—

Nou abonamentū la

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Ianuarie 1891 stilū vechiu s'a deschisū nou abonamentū, la care invitām pe toți amicii și sprijinitorii fōlei nōstre.

Prețul abonamentului

Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 3 fl pe șese luni 6 fl., pe unū anū 12 fl. Pentru Romānia și străinătate: pe trei luni 10 franci, pe șese luni 20 franci, pe unū anū 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe anū 2 fl., pe șese luni 1 fl. Pentru Romānia și străinătate: pe anū 8 franci, pe șese luni 4 franci.

Abonarea se pōte face mai ușorū și mai repede prin mandate postale.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Proprietarū: Dr. Aurel Mureșianu. Redactorū responsabilū interimalū: Gregoriu Maiorū.

